

**Onderzoek naar
eerste hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen
De nulmeting**

Groningen, januari 2003

**Drs. R.A. Jaarsma
Drs. B. Tierolf
Centrum voor Maatschappelijke Ontwikkeling Groningen,
afdeling Onderzoek/beleidsanalyse**

Inhoudsopgave

Leeswijzer.....	4
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	5
1.1 Methode	6
1.2 Werkwijze	7
1.3 Opzet van de deelrapportages	8
Hoofdstuk 2 Omvang huiselijk geweld tegen vrouwen.....	11
2.1 Inleiding	11
2.2 De drie basiseenheden.....	11
2.2.1 <i>Inwoners en bevolkingsdichtheid</i>	12
2.3 Omvang van het geweld	15
2.3.1 <i>Huiselijk geweld in kaart</i>	16
2.3.2 <i>Soorten geweld</i>	18
2.3.3 <i>Geweld tussen ex-partners</i>	22
2.4 Daders en slachtoffers	23
2.5 Samenvatting.....	25
Hoofdstuk 3 Aangiften, verdachten en recidive	27
3.1 Inleiding	27
3.1.1 <i>Totaal percentage aangiften</i>	27
3.1.2 <i>Aangifte per delictsoort</i>	28
3.1.3 <i>Leeftijd en geslacht van de aangevers</i>	30
3.2 Verdachten en recidive	31
3.2.1 <i>Verdachten</i>	31
3.2.2 <i>Recidive</i>	34
3.3 Samenvatting.....	35
Hoofdstuk 4 Beschrijving van de deelnemers aan het project ‘1^e hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen’.....	38
4.1 Inleiding	38
4.2 Beschrijving van de casussen.....	38
4.3 Kenmerken van daders en slachtoffers	39
4.4 Aantal kinderen	39
4.5 Aangifte en tijdstip melding	40
4.6 Samenvatting.....	40
Literatuurlijst.....	42

Leeswijzer

In deze rapportage komen onderwerpen aan de orde die bedoeld zijn voor verschillende lezers. Een gedeelte van dit rapport bestaat uit een beschrijving van de wijze waarop informatie is verzameld; dit is de zogenaamde onderzoeksverantwoording en is enigszins technisch van aard. Personen die hierin geïnteresseerd zijn wordt aangeraden het gehele rapport door te lezen. Echter, een andere groep lezers zal meer geïnteresseerd zijn in de grote lijnen van het onderzoek. Deze lezers adviseren wij in ieder geval de inleiding en de samenvatting per hoofdstuk door te lezen. In de inleiding wordt het doel van het onderzoek uitgelegd en er wordt uitgelegd wat er in de hiernavolgende rapportages aan de orde zal komen. Vervolgens wordt aan het eind van elk hoofdstuk een samenvatting gegeven. De samenvatting van hoofdstuk 2 is te vinden op pagina 25, de samenvatting van hoofdstuk 3 staat op pagina 35 en de samenvatting van het laatste hoofdstuk staat op pagina 40.

Hoofdstuk 1 Inleiding

De stuurgroep 1° hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen in de provincie Groningen, heeft als doel geformuleerd: door de actieve aanpak door de politie en het daaraan gekoppelde hulpaanbod binnen het samenwerkingsverband, verder geweld te voorkomen in de huidige en/of toekomstige relaties in de huiselijke sfeer. Het belangrijkste succescriterium is het stoppen van het geweld en dus het uitblijven van herhaling. Als het project is afgerond moet er een nieuwe werkmethode zijn ontwikkeld voor de samenwerkingspartners, die gericht is op het verminderen van de recidive van huiselijk geweld.

Hierbij is huiselijk geweld als volgt gedefinieerd:

‘Geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer gepleegd is’

Geweld: aantasting van de persoonlijke integriteit, waarbij geestelijk en lichamelijk geweld (waaronder seksueel geweld) onderscheiden wordt. **Huiselijke kring:** (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden van het slachtoffer.

Huisvrienden: personen die een vriendschappelijke band onderhouden met het slachtoffer of met iemand uit de onmiddellijke omgeving van het slachtoffer en die het slachtoffer in de huiselijke sfeer ontmoeten.

Dit evaluatie-onderzoek richt zich op een werkwijze die geweld tegen vrouwen door hun (ex-) partners probeert tegen te gaan. De definitie beperkt zich dan ook tot geweld door de (ex-) partner tegen de vrouw.

In deze definitie is de relatie tussen dader en het slachtoffer het uitgangspunt en niet de locatie waar het geweld zich afspeelt.

In Groningen is vanuit Thuisfront¹ een nieuwe werkwijze gestart waarin politie en hulpverlening samen een probleemoplossende aanpak realiseren. Hierbij is naast een gerichtheid op de slachtoffers, een actieve gerichtheid op de daders, met als doel de terugval te voorkomen. Er is gekozen om de nieuwe werkwijze in eerste instantie in drie pilotgebieden in de provincie Groningen te lanceren. Deze pilotgebieden zijn: Noord (centrum Noord van de stad Groningen), Hoogezand (de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Slochteren) en Uithuizen (de gemeenten Eemsum, Loppersum, Bedum en Ten Boer). Het onderzoek strekt zich dan ook uit over deze drie pilotgebieden. Aangezien deze drie pilotgebieden overeen komen met basiseenheden van de politie, wordt in de rest van het rapport alleen nog gesproken over basiseenheden.

De probleemstelling van dit onderzoek is drieledig. Enerzijds wordt geprobeerd een beeld te schetsen van de omvang van het huiselijk geweld op basis van de politiegegevens. Daarnaast wordt onderzocht of het behandelen van de daders leidt tot een verminderde recidive onder daders en als derde wordt onderzocht of de beoogde toename van de aangiftebereidheid onder slachtoffers in de drie basiseenheden wordt gerealiseerd. De huidige rapportage gaat voornamelijk in op de omvang van het huiselijk geweld en is bedoeld als nulmeting. De

¹ Thuisfront is een vierjarig project om thuisgeweld tegen vrouwen terug te dringen, in Groningen, Friesland & Drenthe. Het betreft de ontwikkeling van een preventieprogramma.

rapportages die in het voorjaar van 2003 en 2004 zullen verschijnen zullen meer ingaan op een eventuele verminderde recidive en toename in de aangiften.

1.1 Methode

Om effecten van de nieuwe werkwijze te kunnen meten, is het van belang goede maten vast te stellen, binnen de registraties van de diverse betrokken instellingen en met name de politie. Aangezien in de registratie van de politie niet direct wordt geregistreerd voor huiselijk geweld, was oorspronkelijk de bedoeling dit te onderzoeken op basis van afgeleiden. Op basis van een aantal variabelen zou er een combinatie gezocht worden die huiselijk geweld het meest waarschijnlijk aanduidt.

Van deze opzet moest echter worden afgezien aangezien het bedrijfsprocessensysteem van de politie (BPS) is onderscheiden in twee delen. Een deel met alle 'harde' informatie (variabelen) en een deel met alle tekstbestanden (waaronder meldingen en vrije mutaties). Met de bestaande hulpmiddelen binnen het BPS, blijkt het niet mogelijk om te zoeken naar bepaalde termen of woorden die aanduiden dat er sprake is van huiselijk geweld (zogenaamde 'strings') in de tekstbestanden. Daarbij is het onmogelijk huiselijk geweld te onttrekken op basis van alleen de 'harde' informatie.

Uiteindelijk is besloten om het huiselijk geweld vast te stellen door lezing van alle informatie van mutaties in BPS, waarbij een keuze is gemaakt voor een bepaald tijdsperiode en een bepaalde selectie van incidenten. Het grote voordeel hiervan is dat de kans dat huiselijk geweld zaken worden 'gemist' wordt gereduceerd tot vrijwel nul, terwijl het eveneens niet meer nodig is om buurtagenten in te schakelen bij het controleren van bepaalde zaken, hetgeen in de oorspronkelijke opzet wel noodzakelijk was. Het resultaat hiervan is dat in de drie basiseenheden, het op basis van politiemutaties vaststellen van huiselijk geweld, vrijwel compleet is. Daarnaast kunnen aanvullende gegevens die niet voorkomen in de 'harde' gegevens van de politie eveneens worden meegenomen.

Het belangrijkste nadeel is dat het veel meer tijd kost om alle mutaties door te lezen.

Daarnaast is het niet mogelijk om de omvang van huiselijk geweld in de provincie als geheel vast te stellen op basis van de oorspronkelijke opzet. Hierin was het de bedoeling de 'vlag' huiselijk geweld toe te kennen aan alle zaken in de provincie Groningen, die voldoen aan een aantal kenmerken. Alle kenmerken van deze zaken, zoals aangifte en verdachten, zouden vervolgens worden meegenomen in de analyse. Het toekennen van deze 'vlag' op basis van de 'harde' politiegegevens blijkt zoals geschetst niet mogelijk. Echter, de informatie uit de steekproef, de drie basiseenheden, is vrijwel volledig zodat de gegevens die wel beschikbaar zijn, veel betrouwbaarder zijn. Hierdoor moet het mogelijk zijn om met minder variabelen toch een goede schatting van het huiselijk geweld in de provincie te maken. Hierbij wordt de omvang van huiselijk geweld in de provincie dus niet gemaakt op basis van een telling van de 'vlaggetjes' in het totale bestand, maar op basis van een gewogen schatting van het voorkomen van huiselijk geweld bij alle incidentcodes in de provincie. Dit betekent echter wel dat een overzicht van het aantal aangiften en verdachten in de gehele provincie niet meer mogelijk is.

Hierboven is besproken hoe huiselijk geweld 'gemeten' zal worden op basis van de politieregistratie. In het oorspronkelijke plan zou het bepalen van de terugval (recidive) op dezelfde manier gebeuren. Dus, eerst op basis van een combinatie van gegevens dossiers selecteren, vervolgens vaststellen of hier inderdaad sprake was van terugval (recidive) en

vervolgens een aantal zekere terugval-klanten onderzoeken in de registratie op het voorkomen van de combinatie van gegevens.

Vanwege de eerder genoemde redenen bleek dit niet mogelijk. Vandaar dat is gekozen om de recidive op een andere manier vast te stellen. Aangezien alles in de drie basiseenheden in het betreffende tijdvenster is vast te stellen, kan voor elk van de drie metingen de recidive gedurende het tijdvenster worden berekend. Dit is natuurlijk maar een beperkte definitie, aangezien het werkelijk aantal recidivisten groter zal zijn. Maar aangezien het huiselijk geweld per geval moet worden vastgesteld door lezing van alle informatie omtrent dat geval, kan de recidive niet op een andere manier worden vastgesteld. Deze werkwijze brengt met zich mee dat gedurende het traject 'meer' recidive kan worden gemeten, aangezien de gegevens van de metingen bewaard blijven en we dus bij de laatste meting over een langere tijd kunnen controleren of verdachten wel of niet in de bestanden terugkomen met een nieuw incident van huiselijk geweld. Wanneer we metingen vergelijken moeten we ons echter beperken tot de korte termijn recidive, terwijl over de gehele periode gezien betere uitspraken mogelijk zijn over de uiteindelijke recidive. Dit is echter niet meer te verbinden met de activiteiten in het kader van het project huiselijk geweld.

Een ander beoogd effect wordt bereikt als het aantal aangiften toeneemt. Dit kan in de huidige systematiek heel precies worden vastgesteld.

Om deze effecten (verminderde recidive en toegenomen aantal aangiften) te kunnen relateren aan de slachtoffer- en daderhulpverlening, en niet alleen toe te schrijven aan een andere werkwijze van de politie in de basiseenheden, dient er een koppeling te worden gemaakt tussen de gegevens van de hulpverleningsinstellingen en de mutaties van de politie. Ook hier geldt weer de voorwaarde van de medewerking van de betrokken instellingen. Gedurende de gehele onderzoeksperiode wordt er bijgehouden hoeveel daders/ slachtoffers deelnemen aan de hulpverlening, wie er uitvalt en wie eventueel weer terugvalt (recidive). Deze gegevens zullen bij de rapportage van de vervolgmetingen aan de orde komen, aangezien hiervoor een langere termijn nodig is om dit precies vast te stellen.

1.2 Werkwijze

Uiteindelijk is gekozen voor een opzet waarbij op basis van een studie van politiedossiers een inschatting wordt gemaakt van het voorkomen van huiselijk geweld. Hierbij zijn wij op dezelfde manier te werk gegaan als het NSCR² en Intomart³, die eveneens met behulp van politiedossiers onderzoek omtrent huiselijk geweld hebben verricht. Het belangrijkste verschil met het huidige onderzoek is dat in beide andere onderzoeken veel meer aandacht was voor waaruit het huiselijk geweld precies bestond. Voor hen was de omvang van het huiselijk geweld van minder belang. Hierdoor konden zij genoeg nemen met een selectie van politiedossiers waarin huiselijk geweld voorkwam, terwijl de doelstelling in dit onderzoek is zoveel mogelijk, liefst alle, huiselijk geweld gevallen in de politiedossiers te traceren.

Aangezien het onderzoek zich uitstrekt over drie politiebasiseenheden, Noord (centrum Noord van de stad Groningen), Hoogezand (de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Slochteren) en Uithuizen (de gemeenten Eemsum, Loppersum, Bedum en Ten Boer) is er voor gekozen op

² Nederlands Studiecencentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving: Relatiecriminaliteit binnen de regio Haaglanden: verslag van Stap 1 van het onderzoek bij de politie, 2002

³ Intomart: Leven tussen hoop en vrees. Huiselijk geweld in Zuid-Holland-Zuid, 2001

drie momenten alle mutaties van de politie op incidenten die mogelijk huiselijk geweld kunnen betreffen, te analyseren. Zoals ook uit de andere onderzoeken duidelijk werd, is huiselijk geweld niet eenvoudig te vinden in de politiedossiers. Intomart kwam tot de conclusie dat huiselijk geweld voorkwam onder 15 incidentcodes in het bedrijfsprocessensysteem van de politie. Om er zeker van te zijn dat er zo weinig mogelijk gevallen huiselijk geweld zouden worden gemist, zijn in het onderliggende onderzoek 31 incidentcodes in het BPS onderzocht. Aangezien de politie in oktober 2001 is begonnen met de activiteiten ten aanzien van huiselijk geweld, is begonnen met een nulmeting. Dit moet de situatie rond huiselijk geweld weergeven op het moment dat de preventieve activiteiten zijn begonnen. Hiervoor is een uitdraai gemaakt uit het BPS van alle mutaties van 31 incidentcodes in de drie basiseenheden in de periode 1 oktober 2000 tot 1 oktober 2001. De resultaten van deze nulmeting worden in deze rapportage besproken.

Uiteindelijk zullen er nog twee vervolgmetingen plaatsvinden, een tussenmeting omtrent de periode 1 oktober 2001 tot 1 oktober 2002, en een eindmeting over de periode 1 oktober 2002 tot 1 oktober 2003. Over deze metingen wordt in een later stadium gerapporteerd.

In totaal zijn er ruim 3300 incidenten bekeken. Hierbij werd steeds door lezing van alle informatie over het incident, aan de hand van vooraf gestelde criteria, vastgesteld of het huiselijk geweld betrof of niet. In niet alle gevallen was duidelijk vast te stellen of er daadwerkelijk sprake was van huiselijk geweld. Bijvoorbeeld een melding bij de politie van burens die zeggen dat in een huis echtgenoten bezig zijn elkaar te slaan. Vervolgens komt de politie ter plekke en belt aan, waarna de bewoners zeggen dat er niets aan de hand is. Deze en soortgelijke gevallen zijn door ons als twijfelgeval gekwalificeerd. Al deze twijfelgevallen zijn door twee onderzoekers apart beoordeeld en vervolgens naderhand nog eens in het BPS gecontroleerd. Indien niet duidelijk werd wat het precies was, bleven ze als 'twijfelgeval' in het bestand staan, waarbij wel duidelijk sprake is van een vermoeden van huiselijk geweld. Vanwege het sterke vermoeden zijn deze gevallen in de berekeningen wel meegenomen als huiselijk geweld.

Vervolgens werd gekeken van wat voor type huiselijk geweld er sprake was en er werd gekeken naar kenmerken van daders en slachtoffers. Naderhand zijn op basis van selecties door de politie vanuit het BPS alle aangiften en verdachten aan het geheel aan data toegevoegd.

In de analyses van de politiebestanden wordt ingegaan op de plaats waar het delict plaatsvond (dorpen en wijken in steden), de incidentcodes, het type huiselijk geweld, het geslacht van de daders en de slachtoffers, waar mogelijk de relatie tussen dader en slachtoffer, de kenmerken van de aangevers en de kenmerken van de verdachten.

1.3 Opzet van de deelrapportages

Het onderliggende rapport is bedoeld als nulmeting: de situatie rond huiselijk geweld wordt weergegeven voordat de acties van de politie gestart zijn. In het tweede hoofdstuk van dit rapport wordt met name ingegaan op de omvang van het huiselijk geweld tegen vrouwen. De totale omvang van het huiselijk geweld wordt uitgesplitst naar soorten geweld en er wordt naar de verhouding hiervan ten opzichte van het totaal gekeken. Er wordt een soort 'dichtheid' (het aantal delicten per 1000 inwoners) van huiselijk geweld per gebied berekend en tot slot wordt er gekeken naar de daders en de slachtoffers. Bij de 'berekening' van de omvang van het huiselijk geweld tegen vrouwen moet de kanttekening worden geplaatst dat het hier alleen maar gaat om een deel van de daadwerkelijke omvang van het huiselijk

geweld. In dit onderzoek komen alleen die zaken aan bod die bij de politie gemeld zijn en waar de politie uiteindelijk naar toe is gegaan. Uit het onderzoek van het Ministerie van Justitie (Huiselijk geweld, 1997) blijkt ook dat er in de praktijk veel meer sprake is van huiselijk geweld dan hetgeen bij de politie gemeld wordt.

In het derde hoofdstuk worden de aangiften, verdachten en recidive besproken. Als eerste wordt het totale percentage aangiften besproken en er wordt gekeken hoe het is gesteld met de aangiftebereidheid per delictsoort. Daarnaast wordt er gekeken naar het aantal geregistreerde verdachten en ook deze worden beschreven per soort geweld. Als laatste komt de recidive aan bod.

In het vierde hoofdstuk worden de personen die meedraaien in het project van Thuisfront “1^e hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen” besproken. In dit hoofdstuk worden enkele achtergrondvariabelen van de casussen besproken, het aantal kinderen dat eventueel getuige is van het huiselijk geweld en het tijdstip van de meldingen. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een samenvatting.

Zoals al eerder genoemd worden er nog twee vervolgmetingen gedaan. Een tussenmeting over de periode 1 oktober 2001 tot 1 oktober 2002 en een eindmeting over de periode 1 oktober 2002 tot 1 oktober 2003. Over deze metingen zal in het voorjaar van 2003 en 2004 gerapporteerd worden. In deze rapportages zal enerzijds wederom de omvang van het huiselijk geweld aan de orde komen. Anderzijds worden er effecten verwacht van de acties van de politie (de nieuwe werkwijze). Deze effecten zijn een afname van de recidive en een toename van het aantal aangiften. Daarnaast worden de twee navolgende rapportages aangevuld met een evaluatie van de daderhulpverlening en de slachtofferhulpverlening. Het uiteindelijke doel van de drie rapportages is om een beeld te geven van het totaal aan huiselijk geweld in de provincie Groningen en een evaluatie van de werkwijze van het project “1^e hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen”.

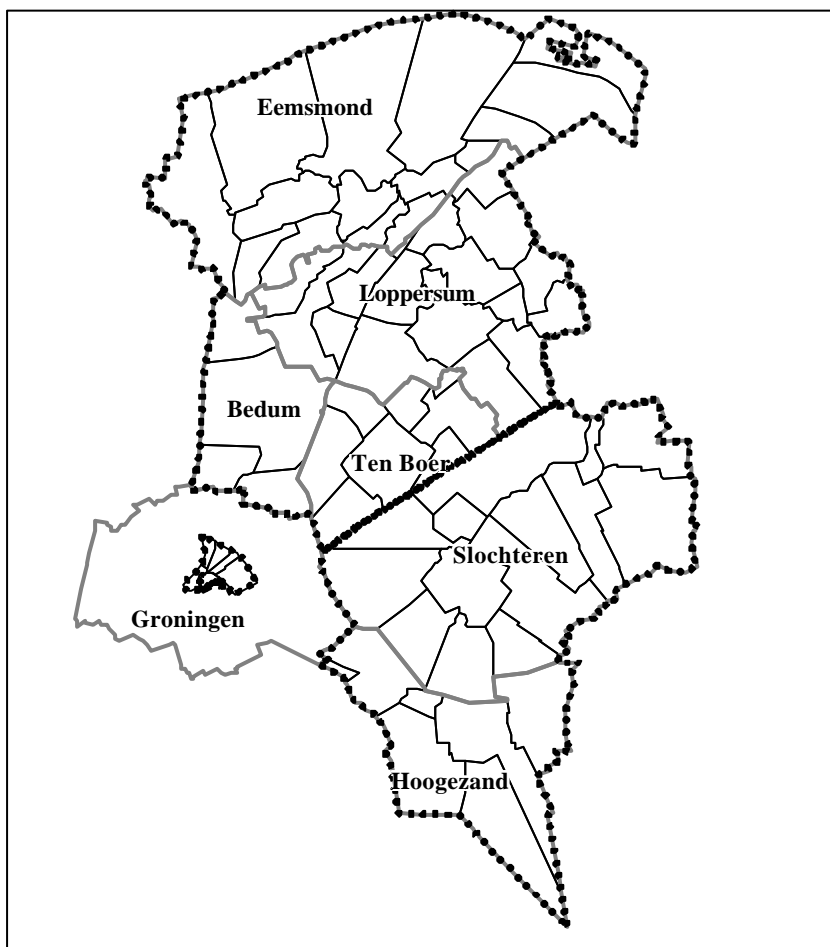
Hoofdstuk 2 Omvang huiselijk geweld tegen vrouwen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt als eerste een korte beschrijving gegeven van de bevolkingsopbouw binnen de drie basiseenheden. Aan de orde komt: het aantal inwoners, bevolkingsdichtheid, leeftijd, percentage gezinnen en gezinsgrootte. Daarna wordt een beschrijving gegeven van waar huiselijk geweld in zijn geheel uit bestaat: uit welke incidenten is deze vorm van geweld opgebouwd en hoe vaak komen deze incidenten voor. Een deel van het geheel aan huiselijk geweld bestaat uit geweld tegen vrouwen. Dit wordt vergeleken het geheel aan huiselijk geweld. Ook deze vorm van geweld wordt besproken aan de hand van de vormen van geweld waaruit het is opgebouwd. Tevens is een onderverdeling gemaakt naar soorten geweld: fysiek, geestelijk en seksueel. De onderverdeling van geweld tegen vrouwen wordt nader toegelicht. Ook wordt onderzocht of er verschillen zijn in de mate van het voorkomen van huiselijk geweld tussen de drie basiseenheden. Daarnaast wordt gekeken welk gedeelte van het geweld tegen vrouwen bestaat uit geweld tussen ex-partners. Tenslotte wordt het geslacht van de daders nader bekeken.

2.2 De drie basiseenheden

Het onderzoek richt zich op drie politiebasiseenheden in de provincie Groningen. Het betreft

Uithuizen, Hoogezand en Noord. De basiseenheid Uithuizen omvat de volgende gemeenten: Eemsmond, Loppersum, Bedum en Ten Boer. De basiseenheid Hoogezand omvat de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Slochteren. De basiseenheid Noord tenslotte omvat een aantal wijken ten noorden van de binnenstad in de gemeente Groningen. In de kaart hiernaast zijn alle plaatsen binnen de basiseenheden en gemeenten aangegeven met daarbij de gemeentenamen en de basiseenheden. Deze zijn met de dikke stippellijnen omgeven. Als eerste wordt hieronder ingegaan op een aantal algemene kenmerken van de drie basiseenheden. Er

figuur 1: Basiseenheden en gemeenten

wordt ingegaan op de inwonersaantallen in de eenheden, de bevolkingsdichtheid, het aantal huishoudens, het aantal gezinnen en de verdeling naar leeftijd en geslacht in de drie politiebasisseenheden. Hierbij wordt waar mogelijk steeds een vergelijking met de provincie als geheel gemaakt.

2.2.1 Inwoners en bevolkingsdichtheid

Het gebied als geheel meet 617,5 km². De totale oppervlakte van de provincie Groningen bedraagt 2373 km². Hiermee is de omvang van de basiseenheid dus ruim een kwart (26%) van de provincie.

Het totaal aantal inwoners in 2001 bedroeg in de gehele basiseenheid ruim 131.000 en is daarmee iets minder dan een kwart van de totale populatie in de provincie Groningen, namelijk 23,5%.

In de onderstaande tabel wordt weergegeven hoeveel inwoners in de drie basiseenheden wonen.

tabel 1: Aantal inwoners in de verschillende basiseenheden

	Aantal inwoners	Percentage van prov. Groningen
Noord	36.731	28,0%
Hoogezand	48.247	36,8%
Uithuizen	46.053	35,1%

Uit de tabel wordt duidelijk dat de basiseenheid Hoogezand qua inwonertal het grootst is met bijna 50.000 inwoners.

tabel 2: Verdeling naar geslacht per basiseenheid

	Noord		Hoogezand		Uithuizen		Totaal	
	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage
Man	18.158	49,4%	24.024	49,8%	23.225	50,4%	65.407	49,9%
Vrouw	18.573	50,6%	24.223	50,2%	22.828	49,6%	65.624	50,1%
Totaal	36.731	100,0%	48.247	100,0%	46.053	100,0%	131.031	100,0%

Het blijkt dat de verdeling naar geslacht in alle basiseenheden ongeveer gelijk is. Alleen in Uithuizen is het percentage mannen iets hoger dan het percentage vrouwen terwijl dit in Noord en Hoogezand net andersom is.

tabel 3: Verhouding naar leeftijd per basiseenheid

	Noord		Hoogezand		Uithuizen		Totaal	
	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage
<15jr	2957	8,1%	8860	18,4%	9515	20,7%	21332	16,3%
15-25jr	10669	29,0%	5003	10,4%	5181	11,3%	20853	15,9%
25-35jr	9107	24,8%	6647	13,8%	6100	13,2%	21854	16,7%
35-45jr	4749	12,9%	7613	15,8%	7425	16,1%	19787	15,1%
45-55jr	3711	10,1%	7450	15,4%	7151	15,5%	18312	14,0%
55-65jr	1943	5,3%	5664	11,7%	4633	10,1%	12240	9,3%
>=65jr	3595	9,8%	7010	14,5%	6037	13,1%	16642	12,7%
Totaal	36731	100,0%	48247	100,0%	46042	100,0%	131020	100,0%

De verdeling van de verschillende leeftijdsgroepen laat een grote variatie zien. Weliswaar lijkt deze verdeling in de basiseenheden Hoogezand en Uithuizen vrijwel gelijk, in de basiseenheid Noord is hij compleet anders. Zo is de groep 15-25 jarigen in Noord bijna drie keer zo groot als in de andere basiseenheden, en ook verreweg de grootste groep. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de vele studenten die in de binnenstad van Groningen een kamer huren. Een tweede groep die zwaar oververtegenwoordigd is in de stad, is de groep 25-35 jarigen. Dit vertaalt zich ook in de gemiddelde leeftijd van de inwoners van de basiseenheden, welke staat weergegeven in de volgende tabel. Zoals te verwachten is de gemiddelde leeftijd in Noord het laagst. Er bestaat een verschil van bijna 5 jaar met Hoogezand.

tabel 4: Gemiddelde leeftijd per basiseenheid

	Gemiddelde leeftijd
Noord	34,86
Hoogezand	39,53
Uithuizen	37,92
Totaal	37,66

Een ander gegeven dat in relatie tot huiselijk geweld een rol speelt, is het aantal gezinnen in de basiseenheden. Met gezinnen wordt bedoeld:

- Man/vrouw + inwonende partner;
- Man/vrouw + inwonende partner + kinderen;
- Gezinshoofd + kinderen.

tabel 5: Percentage gezinnen in de basiseenheden

	Noord	Hoogezand	Uithuizen	Totaal
Gezinnen	4710	13032	11941	29683
Huishoudens	29425	23576	21219	74220
Percentage Gezinnen	16,01%	55,28%	56,28%	39,99%

Meteen is duidelijk dat in Noord het percentage gezinnen extreem laag is in verhouding tot het aantal huishoudens. Ook dit wordt weer veroorzaakt door de vele studenten die als eenpersoonshuishouden geregistreerd staan. In Hoogezand en Uithuizen ligt het percentage gezinnen ruim boven de 50%.

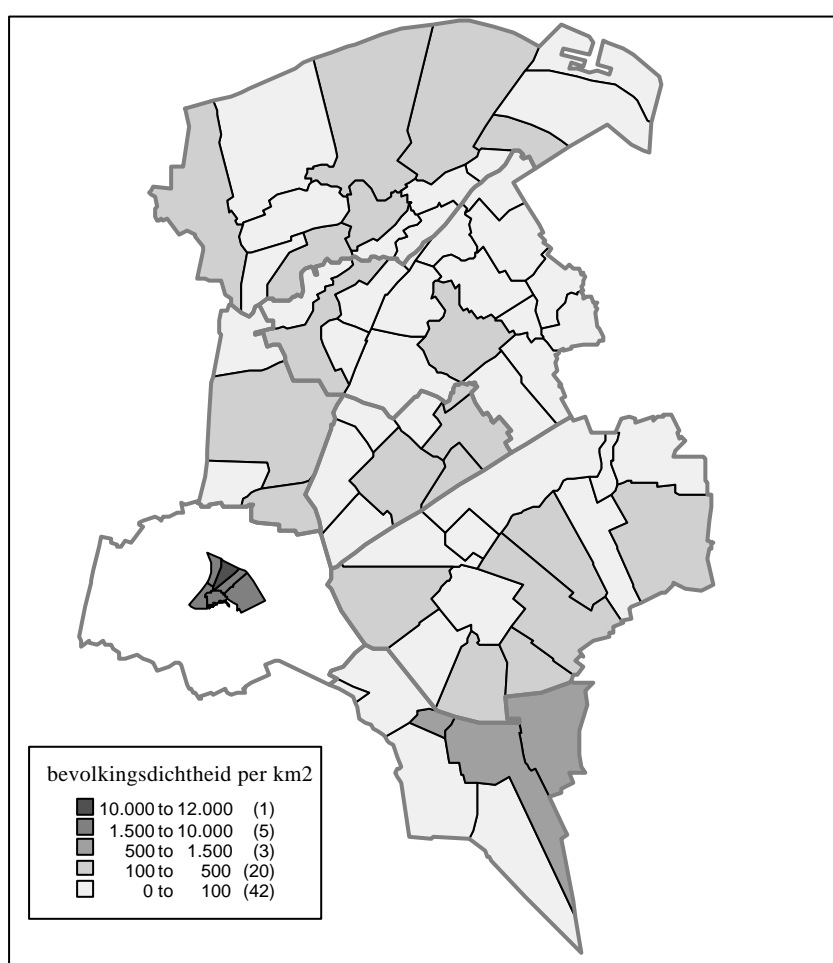
Een laatste getal dat in dit verband genoemd kan worden is het aantal personen dat in een gezin woont als percentage van het totaal aantal inwoners. Dit staat weergegeven in tabel 6.

tabel 6: Aantal inwoners in gezinnen per basiseenheid

	Aantal personen in gezinnen	Aantal inwoners	Percentage personen in gezinnen
Noord	11.855	36.731	32,28%
Hoogezand	37.545	48.247	77,82%
Uithuizen	37.387	46.053	81,18%
Totaal	86.787	131.031	66,23%

Wat voornamelijk blijkt uit de voorgaande tabel is dat het aantal mensen dat in een gezinssituatie woont in Noord extreem laag is. Waar in Hoogezand en Uithuizen ongeveer 80% van de inwoners in een gezinssituatie leeft, is dit in Noord nog geen derde van de bevolking.

De bevolkingsdichtheid van alle plaatsen zoals die in drie basiseenheden voorkomen staat

weergegeven in de nevenstaande figuur. Het blijkt is dat alle noordelijke plaatsen dun tot zeer dun bevolkt zijn. Drie plaatsen in Hoogezand zijn iets dichter bevolkt, namelijk Foxhol, Sappemeer en Hoogezand. Alle wijken in de stad Groningen zijn zeer dicht bevolkt met als uitschieter de Indische buurt. In de gemeente Loppersum zijn maar twee plaatsen iets minder dun bevolkt en dat zijn Loppersum en Middelstum.

figuur 2: Bevolkingsdichtheid per basiseenheid

2.3 Omvang van het geweld

Om tot een schatting van de omvang van huiselijk geweld te komen is er gezocht binnen de volgende 31 codes die beschreven staan binnen het BPS van de politie. In de tabel wordt een omschrijving van het geweld gegeven, hoeveel gevallen van geweld er zijn geweest, hoeveel gevallen van huiselijk geweld en hoeveel gevallen van huiselijk geweld tegen vrouwen. Daarnaast wordt het percentage huiselijk geweld ten opzichte van het totaal aan geweld weergegeven, evenals het percentage huiselijk geweld tegen vrouwen ten opzichte van het totaal aan geweld.

tabel 7: Omvang huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen in de drie basiseenheden

code	Omschrijving geweld	Totaal	Huis. geweld	Gew. t. vrouwen	% huis. geweld	% gew. t. vr.
301	geweld zonder letsel zonder wapen	268	48	33	18%	12%
302	geweld zonder letsel met wapen	47	8	4	17%	9%
303	geweld zonder letsel met vuurwapen	5	2	1	40%	20%
311	geweld met letsel zonder wapen	277	55	32	20%	12%
312	geweld met letsel met wapen	77	14	5	18%	7%
313	geweld met letsel met vuurwapen	3	1	-	33%	%
321	geweld dodelijk zonder wapen	2	1	1	50%	50%
322	geweld dodelijk met wapen	1	-	-	-	
323	geweld dodelijk met vuurwapen	1	-	-	-	
331	openbare schennis	47	-	-	-	
332	aanranding	29	5	5	17%	17%
333	verkrachting	31	12	12	39%	39%
334	incest	13	13	8	100%	62%
336	ontucht minderjarige	24	15	8	63%	33%
337	kinderpornografie	3	-	-	-	
339	overige zedenzaken	93	31	23	33%	25%
340	inbreuk veiligheid	102	13	8	13%	8%
341	vrijheidsbeneming	15	6	3	40%	20%
342	bedreiging	359	91	66	25%	18%
343	man/vrouw mishandeling	48	31	26	65%	56%
344	mensenhandel	1	-	-	-	
346	kindermishandeling	8	5	3	63%	38%
347	stalking ⁴	0	0	-	-	-
349	overige misdrijven	67	6	6	9%	9%
382	persoon in gevaar	1	1	1	100%	100%
750	conflict	159	46	25	29%	16%
751	buren/relatieproblemen	541	270	168	50%	31%
752	belediging	65	3	1	5%	2%
code	Omschrijving geweld	Totaal	Huis. geweld	Gew. t. vrouwen	% huis. geweld	% gew. t. vr.
753	discriminatie	7	-	-	-	
759	overige conflicten	769	234	117	30%	15%
923	jeugdzorg	60	19	12	32%	20%
	totaal	3150	930	568	30%	18%

Zoals al eerder beschreven is er gezocht in de politiemutaties in de periode 1 oktober 2000 tot 1 oktober 2001 in drie basiseenheden: Uithuizen, Hoogezand en Noord. We hebben gezocht

⁴ Aan het einde van de eerste meetperiode, in september 2001 is de code 347 'overige misdrijven' gewijzigd in 349. Vervolgens is de code 347 expliciet toegewezen aan 'stalking'. Vandaar dat in dit overzicht het incident stalking nog niet voorkomt.

naar meldingen van huiselijk geweld binnen 31 incidentcodes die in ieder geval te maken hebben met geweld, maar waarbinnen ook meldingen van huiselijk geweld weggeschreven zouden kunnen zijn. Alle meldingen van geweld die binnen de genoemde periode in de basiseenheden zijn voorgekomen noemen we het *totaal aan geweld*.

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat er in die periode 3.150 meldingen van geweld zijn geweest; dit is dus het totaal aan geweld. Het blijkt dat bij 24 van de 31 codes gevallen van huiselijk geweld voorkomen. In totaal zijn er 930 gevallen van *huiselijk geweld*. Dit betekent dat 30% van het totaal aan meldingen van geweldsdelicten valt onder huiselijk geweld. Met name binnen de code 751 ‘buren/relatieproblemen’ komen veel gevallen van huiselijk geweld voor. Van deze 930 gevallen van huiselijk geweld vallen 568 gevallen binnen de categorie geweld tegen vrouwen. Dit is 18% van het geheel aan geweldsdelicten. De omschrijvingen van geweld tegen vrouwen zijn in de tabel iets donkerder gekleurd. Binnen de categorie geweld tegen vrouwen blijken met name delicten voor te komen die passen binnen de categorie ‘buren/relatieproblemen’ en ‘overige conflicten’.

Tevens is er gekeken naar de omvang van huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen in de verschillende basiseenheden. Deze gegevens staan weergegeven in de onderstaande tabel.

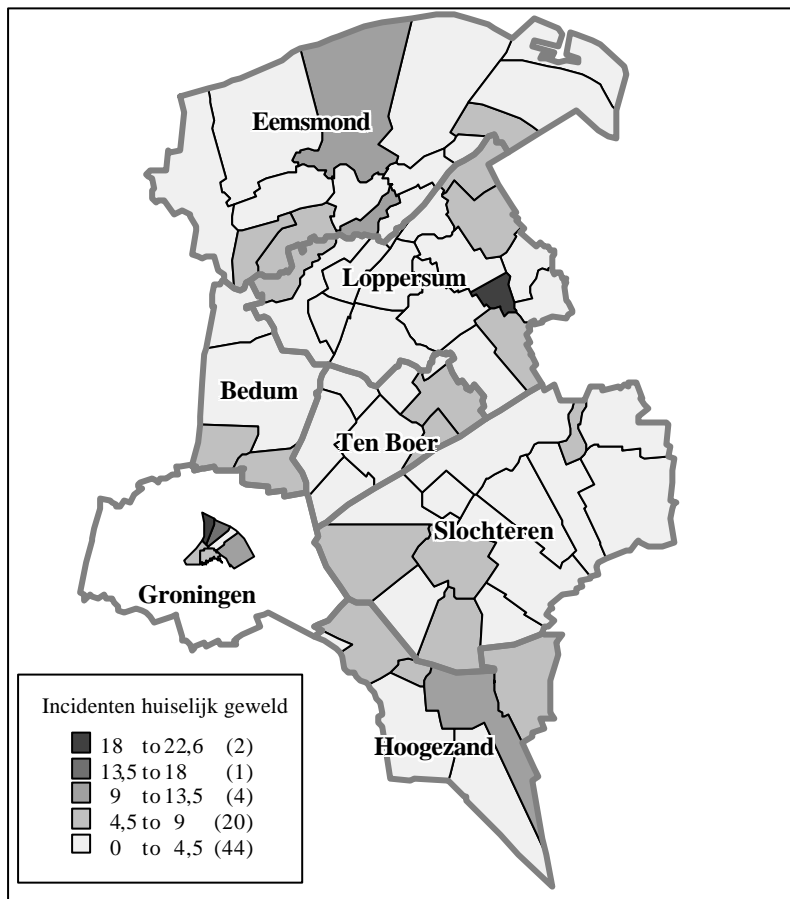
tabel 8: Omvang huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen per basiseenheid

basiseenheid	Totaal geweld	Huiselijk geweld	Gew.tegen vrouwen	% huiselijk geweld	% gew.t. vrouwen
Hoogezand	1129	371	211	33%	19%
Uithuizen	704	183	102	26%	15%
Noord	1317	376	255	29%	19%
Totaal	3150	930	568	30%	18%

De omvang van huiselijk geweld en de omvang van geweld tegen vrouwen zijn beide afgezet tegenover het totaal aan geweld en uitgedrukt in percentages. Uit deze tabel blijkt dat voor de totale omvang van huiselijk geweld geldt dat deze in de basiseenheid Hoogezand meer voor komt dan in de andere gebieden (33%). In de basiseenheid Uithuizen komt deze vorm van geweld relatief het minste voor. De categorie geweld tegen vrouwen komt in de basiseenheden Hoogezand en Noord relatief het meeste voor; in beide basiseenheden bestaat 19% van het geheel aan geweldsdelicten uit geweld tegen vrouwen. In de basiseenheid Uithuizen ligt dit percentage wat lager, namelijk 15%.

2.3.1 Huiselijk geweld in kaart

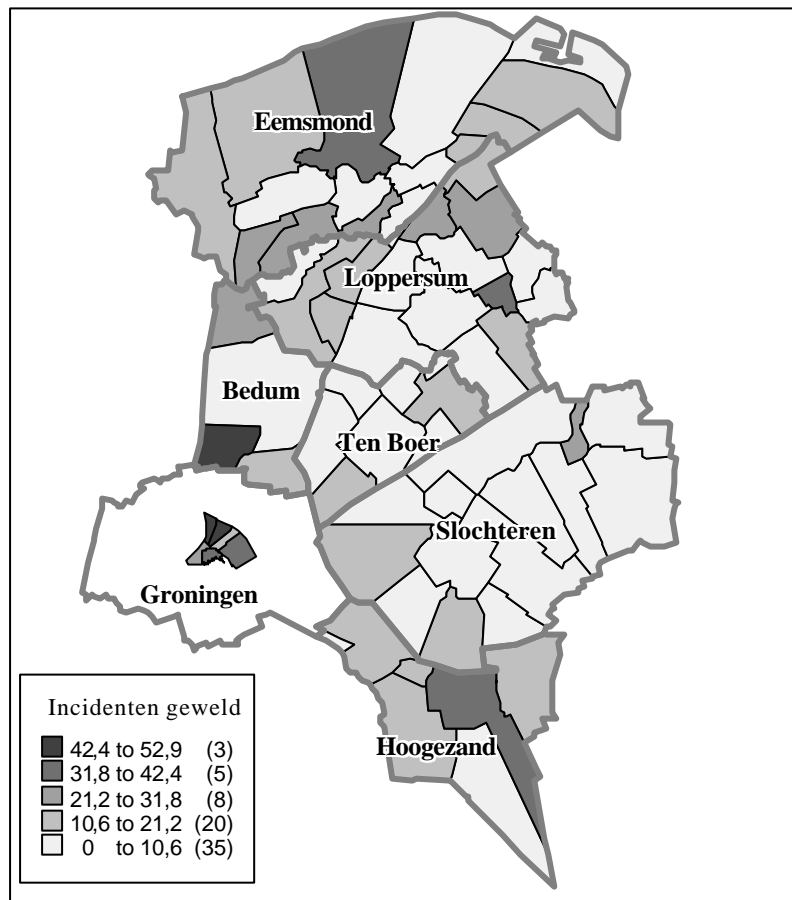
Het voorkomen van incidenten met betrekking tot huiselijk geweld kan in de basiseenheden heel precies in een kaart worden geplaatst. Hierbij is het aantal incidenten per 1000 inwoners weergegeven. Hierbij zijn alle plaatsen in de gemeenten meegenomen. Alleen de gebieden met minder dan 50 inwoners zijn hierbij niet meegeteld, aangezien elk incident daar een te ‘zware’ lading zou krijgen op het totaalbeeld.

figuur 3: Incidenten huiselijk geweld per 1000 inwoners

In de kaart is te zien dat het promillage huiselijk geweld het hoogst is in de plaats Eenum (basiseenheid Uithuizen) en de wijken de Hoogte en de Indische buurt in de stad Groningen (basiseenheid Noord). Het promillage komt echter nergens boven de 22,6 uit, en is in bijna 50 plaatsen lager dan een half procent van het totale aantal geweldsdelicten.

Ter vergelijking wordt hieronder het voorkomen van alle geweldsincidenten in

plaatsen/wijken in de drie basiseenheden weergegeven. Het grootste aantal geweld incidenten wordt aangetroffen in Noordwolde in de gemeente Bedum (basiseenheid Uithuizen) en in de Indische buurt en de wijk de Hoogte in de stad Groningen.

figuur 4: Totaal geweld incidenten per 1000 inwoners

2.3.2 Soorten geweld

In de registratie van de politie hebben we zoveel mogelijk een onderscheid getracht aan te brengen tussen de verschillende soorten geweld. Als leidraad hebben we hierbij in eerste instantie de indeling naar soort geweld gebruikt zoals die gemaakt is in het rapport “Huiselijk geweld” van het Ministerie van Justitie (1997):

Fysiek geweld

- Iemand dreigde u te slaan
- Geslagen
- Zo hard vastgehouden dat het pijn deed
- Ergens hard tegenaan geduwd
- Geschopt
- Iemand dreigde mensen kwaad te doen
- Iemand dreigde u te verwonden
- Iemand sloot u op
- Iemand toonde u messen of vuurwapens
- Gesneden met een mes of ander scherp voorwerp
- Van de trap af gesmeten

Geestelijk geweld

- Dreigementen dat relatie verbroken zou worden
- Geregeld bespot of gekleineerd worden
- Steeds in de gaten gehouden worden
- Niet mogen uitgaan
- Op feestjes niet met anderen mogen praten
- Geen afspraak met iemand mogen maken
- Niet zomaar met iemand mogen bellen
- Telefoonafschriften die gecontroleerd worden
- Geen inzicht in de eigen financiële positie
- De eigen post niet mogen inkijken
- Geen eigen bankrekening mogen hebben

Seksueel geweld

- Iemand maakt vervelende obscene gebaren
- Iemand dreigde u seksueel te benaderen
- Aangeraakt met ongewenste seksuele bedoelingen
- Iemand stond dicht bij u met ongewenste seksuele bedoelingen
- Gedwongen tot seksuele handelingen
- Iemand kleepte zich in uw bijzijn uit
- Verkracht
- Gevraagd iemand anders aan te raken
- Gedwongen zich te ontkleden
- Gedwongen te kijken naar seksuele handelingen van een ander

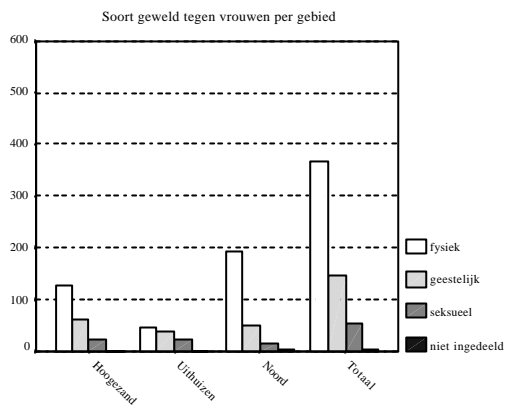
Met deze indeling in het achterhoofd kwamen we voor de drie basiseenheden tot het volgende overzicht:

tabel 9: Omvang geweld tegen vrouwen naar soort

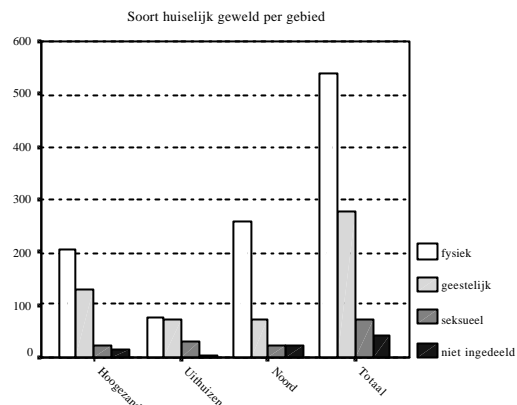
Basiseenheid	Fysiek	Geestelijk	Seksueel	Niet-ingedeeld
Hoogezand	129	61	20	1
Uithuizen	46	35	21	0
Noord	189	50	14	2
Totaal	364	146	55	3

De meeste mutaties bleken inderdaad redelijkerwijs in te delen in de verschillende soorten geweld. Een zeer klein gedeelte van de mutaties, namelijk in drie gevallen, bleek niet in te delen te zijn naar soort geweld, omdat er te weinig informatie over de aard van het geweld voorhanden was. Bij de indeling naar soorten geweld dient echter wel een opmerking geplaatst te worden: bij de categorie seksueel geweld zitten over het algemeen ook de categorieën geestelijk en fysiek geweld besloten en bij de categorie fysiek geweld zit over het algemeen ook geestelijk geweld besloten. Alleen bij de categorie geestelijk geweld is er ook daadwerkelijk sprake van alleen geestelijk geweld. Dit betekent feitelijk dat het vaak voorkomt dat een geval van seksueel huiselijk geweld ook een geestelijke en fysieke component bevat. Immers, indien een vrouw door haar man verkracht wordt (seksueel geweld), heeft hij haar wellicht ook bespot (geestelijk geweld) en geslagen (fysiek geweld). Wij hebben ervoor gekozen een dergelijk geval in de categorie 'seksueel geweld' te plaatsen omdat deze vorm van geweld het zwaartepunt vormt.

Ter verduidelijking van bovenstaande tabel worden de gegevens hieronder in twee figuren weergegeven:

figuur 5

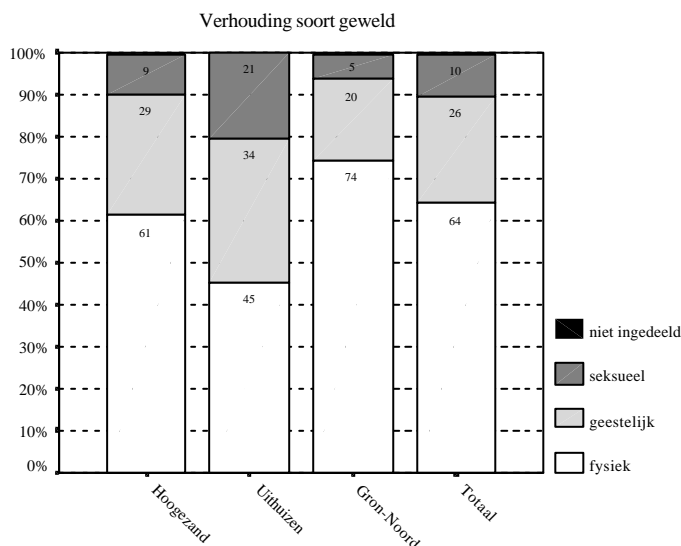
figuur 6

In figuur 5 worden de aantallen meldingen van geweld tegen vrouwen per soort en per basiseenheid aangegeven. In de rechter figuur gaat het om het geheel aan huiselijk geweld per soort en per basiseenheid.

In figuur 5 is te zien dat binnen de categorie geweld tegen vrouwen met name fysiek geweld een relatief grote vorm van geweld is. In de basiseenheid Uithuizen echter is fysiek geweld, in vergelijking met de andere categorieën van geweld, relatief wat kleiner.

Uit figuur 6 blijkt ook dat indien het om alle meldingen van huiselijk geweld gaat, de fysieke vorm sterk oververtegenwoordigd is.

In figuur 7 wordt de onderlinge verhouding weergegeven van de soorten geweld tegen vrouwen. Deze gegevens worden uitgesplitst naar basiseenheid.

figuur 7

de twee andere basiseenheden.

Ook uit deze figuur blijkt dat van alle gevallen van geweld tegen vrouwen die bij de politie gemeld zijn, met name fysiek geweld oververtegenwoordigd is. In totaal bestaat 64% van het geweld uit fysiek geweld, 26% bestaat uit geestelijk geweld en 10% bestaat uit seksueel geweld. In basiseenheid Noord is fysiek geweld veruit oververtegenwoordigd en neemt seksueel geweld, vergeleken met de twee andere basiseenheden, een relatief kleinere plaats in. In Uithuizen is het opvallend dat het aandeel geestelijk en seksueel geweld beduidend groter is dan in

De drie soorten geweld zijn opgebouwd uit verschillende soorten delicten. Deze opbouw wordt hieronder per soort geweld nader uiteengezet.

Onder *fysiek geweld* vallen de volgende soorten delicten:

geweld zonder letsel zonder wapen	30
geweld zonder letsel met wapen	4
geweld zonder letsel met vuurwapen	1
geweld met letsel zonder wapen	31
geweld met letsel met wapen	5
geweld dodelijk zonder wapen	1
ontucht minderjarige	1
overige zedenzaken	1
inbreuk veiligheid	4
vrijheidsbeneming	3
bedreiging	59
man/vrouw mishandeling	26
kindermishandeling	2
overige misdrijven	3
conflict	11
buren/relatieproblemen	111
overige conflicten	64
jeugdzorg	7

In totaal zijn er in de drie basiseenheden 364 gevallen van fysiek geweld tegen vrouwen bij de politie gemeld. Het grootste gedeelte van deze meldingen echter is afkomstig uit slechts 3 incidentcodes: 'buren/relatieproblemen', 'overige conflicten' en 'bedreiging'. Binnen deze categorieën valt 64% van het geheel aan fysiek geweld gericht tegen vrouwen (234 gevallen).

Onder *geestelijk geweld* vallen de volgende soorten delicten:

geweld zonder letsel zonder wapen	3
geweld met letsel zonder wapen	1
overige zedenzaken	1
inbreuk veiligheid	4
bedreiging	7
overige misdrijven	3
persoon in gevaar	1
conflict	14
buren/relatieproblemen	54
belediging	1
overige conflicten	52
jeugdzorg	5
totaal	146

In totaal zijn er in de periode oktober 2000-oktober 2001 146 gevallen geweest van geweld tegen vrouwen met een geestelijke geweldscomponent. Deze delicten zijn afkomstig uit 12 verschillende soorten incidenten. Bij nadere inspectie blijkt dat maar liefst 73% (N = 106) van het geheel aan geestelijk geweld binnen 2 incidentcodes valt: 'buren/ relatieproblemen' en 'overige conflicten'.

Onder *seksueel geweld* vallen de volgende soorten delicten:

aanranding	5
verkrachting	12
incest	8
ontucht minderjarige	7
overige zedenzaken	21
kindermishandeling	1
buren/relatieproblemen	1
totaal	55

In totaal zijn er 55 gevallen van geweld tegen vrouwen gemeld die seksueel van aard zijn. Deze meldingen zijn afkomstig uit 7 verschillende soorten delicten. Bij nadere inspectie blijkt dat 60% van deze gevallen te scharen zijn onder 2 soorten delicten: ‘verkrachting’ en ‘overige zedenzaken’.

2.3.3 Geweld tussen ex-partners

Tijdens het indelen van de politiemutaties in wel of niet gevallen van huiselijk geweld, viel het op dat veel van de gevallen van huiselijk geweld plaatsvinden tussen ex-partners. Om deze reden hebben we een aparte categorie ‘geweld tussen ex-partners’ onderscheiden en deze nader bekeken. Het gaat hier nog steeds alleen om die geweldsdelicten waarbij het geweld tegen vrouwen betreft. De betreffende gegevens worden weergegeven in de volgende tabel.

tabel 10: Het aandeel geweld tussen ex-partners ten opzichte van het totaal aan geweld tegen vrouwen

code	Omschrijving geweld	Totaal	Ex-partners	Percentage
301	geweld zonder letsel zonder wapen	33	11	33,3%
302	geweld zonder letsel met wapen	4	1	25%
303	geweld zonder letsel met vuurwapen	1		
311	geweld met letsel zonder wapen	32	11	34,4%
312	geweld met letsel met wapen	5	1	20%
313	geweld met letsel met vuurwapen			
321	geweld dodelijk zonder wapen			
332	aanranding	5	1	20%
333	verkrachting	12	4	33,3%
334	incest	8	1	12,5%
336	ontucht minderjarige	8	1	12,5%
339	overige zedenzaken	23	4	17,4%
340	inbreuk veiligheid	8	8	100%
341	vrijheidsbeneming	3	2	66,7%
342	bedreiging	66	42	63,6%
343	man/vrouw mishandeling	26	11	42,3%
346	kindermishandeling	3		
347	stalking ⁵			
349	overige misdrijven	6	5	83,3%
382	persoon in gevaar	1	1	100%
750	conflict	25	8	32%
751	buren/relatieproblemen	168	89	53,0%
752	belediging	1	1	100%
759	overige conflicten	117	48	41,0%

⁵ Aan het einde van de eerste meetperiode, in september 2001 is de code 347 ‘overige misdrijven’ gewijzigd in 349. Vervolgens is de code 347 expliciet toegewezen aan ‘stalking’. Vandaar dat in dit overzicht het incident stalking nog niet voorkomt.

code	Omschrijving geweld	Totaal	Ex-partners	Percentage
923	jeugdzorg	12	2	16,7%
	totaal	568	252	44,3%

In deze tabel wordt enerzijds het totaal aan geweld tegen vrouwen onderscheiden en anderzijds het gedeelte hiervan dat uit geweld tussen ex-partners bestaat. Het blijkt dat van het geheel aan geweld tegen vrouwen ruim 44% bestaat uit geweld tussen ex-partners. Het grootste gedeelte van geweld tussen ex-partners bestaat uit 'buren/relatieproblemen'. Ook relatief veel geweld tussen ex-partners is te vinden bij de incidenten 'overige conflicten', 'bedreiging', 'geweld met letsel zonder wapen' en 'geweld zonder letsel zonder wapen'.

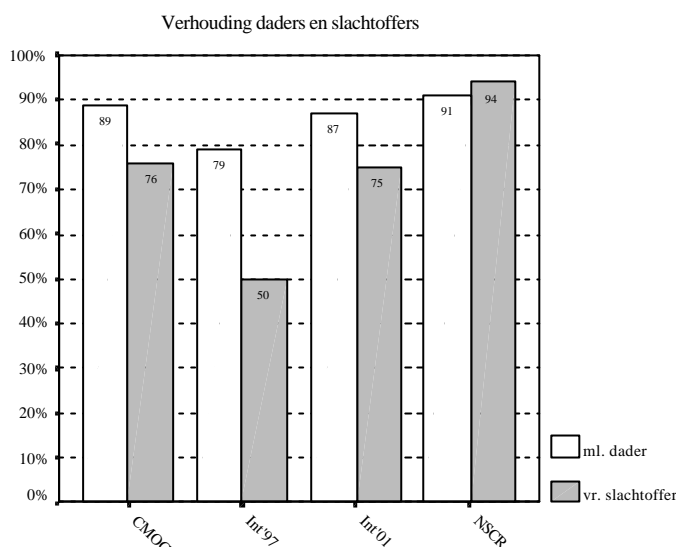
2.4 Daders en slachtoffers

Bij het onderzoeken van de meldingen van huiselijk geweld hebben we, indien mogelijk, gekeken naar het onderscheid in daders en slachtoffers. Dit onderscheid bleek minder eenduidig dan het zo op het eerste gezicht leek. Bijvoorbeeld in het geval dat partners of ex-partners elkaar slaan is het niet altijd duidelijk wie dader en wie slachtoffer is. Desalniettemin konden we in 779 gevallen met redelijke zekerheid een dader onderscheiden en in 750 gevallen een slachtoffer. Dit houdt in dat van de daders in 16% van de gevallen niet kon worden vastgesteld of het om een man of vrouw ging en bij de slachtoffers bedroeg dit percentage 19%. Er moet in deze context wel duidelijk gesteld worden dat het niet gaat om een 'formele' dader; er is in dit geval geen sprake van een vastgestelde schuld. De gegevens omtrent de daders en slachtoffers hebben we opgesplitst naar geslacht en staan vermeld in onderstaande tabel.

tabel 11: Daders en slachtoffers (geheel aan huiselijk geweld)

	Man	Vrouw
Dader	690 (89%)	89 (11%)
Slachtoffer	182 (24%)	568 (76%)

De genoemde aantallen in de tabel zijn de aantallen daders en slachtoffers binnen het geheel aan huiselijk geweld. 89% van de daders is van het mannelijk geslacht en van de slachtoffers is 76% van het vrouwelijk geslacht.

Ter vergelijking wordt in figuur 8 bekeken hoe hoog het percentage mannelijke daders en vrouwelijke slachtoffers is in (enigszins) vergelijkbare onderzoeken. Het blijkt dat de door ons gevonden percentages sterk overeen komen met de percentages zoals die gevonden zijn in het onderzoek van Intomart in 2001. Dat onderzoek is dan ook het meest vergelijkbaar met het onderhavige onderzoek.

figuur 8

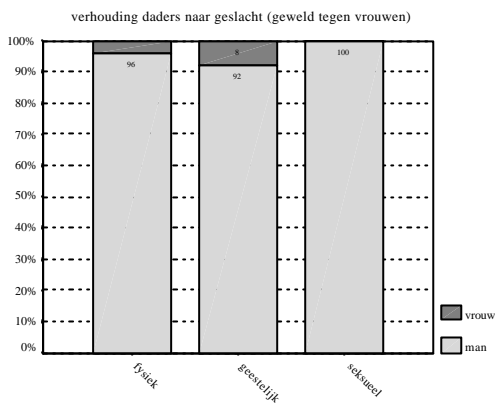
Bij het geweld tegen vrouwen hebben we ook gekeken van welk geslacht de daders zijn. In onderstaande tabel staan deze gegevens weergegeven voor het totaal aan geweld tegen vrouwen en het geweld tegen vrouwen naar soort.

tabel 12: Geslacht van de daders per soort geweld tegen vrouwen

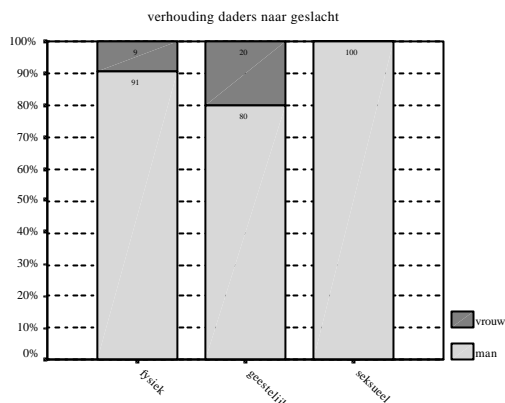
	Man	Vrouw
Fysiek	347 (96%)	14 (4%)
Geestelijk	132 (92%)	11 (8%)
Seksueel	55 (100%)	-
Totaal	537 (96%)	25 (4%)

Uit deze tabel blijkt dat in 96% van de gevallen de dader van geweld tegen vrouwen een man is en in 4% van de gevallen een vrouw. Deze verhouding geldt voor het totaal aan geweld tegen vrouwen. Als gekeken wordt naar de soorten geweld zien we dat bij geestelijk geweld de dader relatief wat vaker van het vrouwelijk geslacht is (8%), terwijl bij seksueel geweld de dader altijd van het mannelijk geslacht is.

Ter onderlinge vergelijking staat een gedeelte van de gegevens weergegeven in onderstaande figuren. In de linker figuur staat de verhouding naar geslacht van de daders weergegeven voor geweld tegen vrouwen en in de rechter figuur voor het geheel aan huiselijk geweld. De onderstaande figuren zijn zogenaamde 100%-figuren (dus geen absolute aantallen). Dit houdt dit dat ze de *verhouding* weergeven tussen de aantallen mannen en vrouwen.

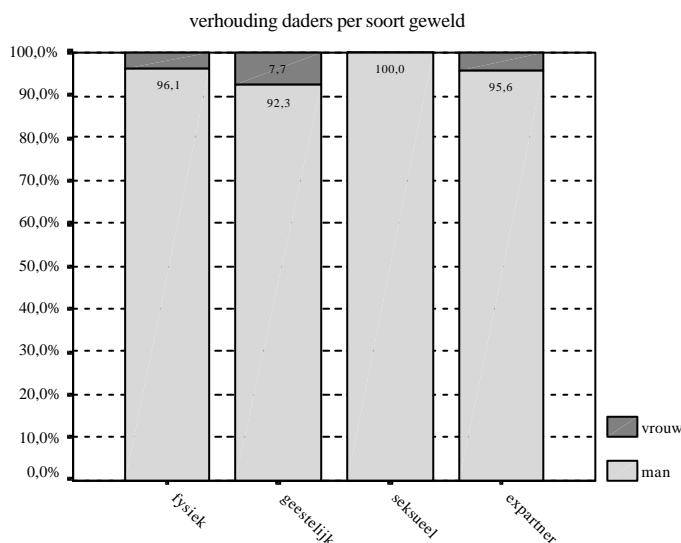
figuur 9

figuur 10

Te zien is dat als het gaat om geweld tegen vrouwen, er veel vaker sprake is van een mannelijke dader. Met name bij seksueel geweld is dit het geval: bij geweld tegen vrouwen is in 8% van de gevallen de dader van het vrouwelijk geslacht en bij huiselijk geweld in zijn geheel is in 20% van de gevallen de dader van het vrouwelijk geslacht.

Tenslotte is het interessant om te kijken naar de verhouding tussen het aantal daders en slachtoffers naar geslacht bij de categorie geweld tussen ex-partners. Deze cijfers staan weergegeven in onderstaande figuur.

figuur 11

In deze figuur is de verhouding naar geslacht van de daders van geweld tegen de ex-partner weergegeven. Deze verhouding wordt vergeleken met de verhouding naar geslacht van de daders van de andere soorten delicten: fysiek, geestelijk en seksueel. Het blijkt dat de verhouding binnen de categorie geweld tussen ex-partners vergelijkbaar is met de categorie fysiek geweld.

2.5 Samenvatting

Het onderzoek naar huiselijk geweld tegen vrouwen wordt gehouden in drie basiseenheden: Noord, Uithuizen en Hoogezand. In totaal beslaat dit gebied ongeveer een kwart van de gehele provincie Groningen. In Noord wonen relatief meer jonge mensen dan in de andere twee gebieden; de groep 15-25 jarigen is hier bijna drie keer zo groot. Het percentage gezinnen in Noord is extreem laag vergeleken met de andere gebieden en tot slot blijkt dat het

aantal personen dat in een gezinssituatie woont in Noord ook zeer laag is. Dit alles heeft te maken met het grote aantal studenten dat in de stad Groningen gehuisvest is.

De onderzoeksperiode voor de nulmeting liep van 1 oktober 2000 tot 1 oktober 2001. In deze periode zijn er 3.150 meldingen van geweld bij de politie binnengekomen; dit is het totaal aan geweld. Van dit aantal waren er 930 meldingen van de aard van huiselijk geweld. Dit komt neer op 30% en dit noemen we het totaal aan huiselijk geweld. Huiselijk geweld bestaat voornamelijk uit 'buren/relatieproblemen'. Van het totaal aan huiselijk geweld bestaat 61% uit geweld tegen vrouwen (568 gevallen). Geweld tegen vrouwen bestaat voornamelijk uit 'buren/relatieproblemen' en 'overige conflicten'.

In de basiseenheid Uithuizen komt relatief het minst vaak geweld tegen vrouwen voor. De hoogste 'dichtheid' (het aantal gevallen van geweld tegen vrouwen per 1000 inwoners) komt echter voor in de plaats Eenum dat in de basiseenheid Uithuizen ligt. Ook de Hoogte en de Indische buurt in basiseenheid Noord scoren hoog.

Van het geweld tegen vrouwen bestaat het grootste gedeelte uit fysiek geweld (64%). Fysiek geweld kan omschreven worden als geweld waarbij iemand lichamelijk pijn wordt gedaan of waarbij deze dreiging bestaat. Fysiek geweld wordt met name gevormd door de incidenten 'buren/relatieproblemen', 'overige conflicten' en 'bedreiging'. 26% van het geweld tegen vrouwen is geestelijk van aard. Geestelijk geweld bestaat uit bespotting, stalking, dreigen de relatie te verbreken en het verbieden van bepaalde zaken zoals bijvoorbeeld bellen of het op bezoek gaan bij vrienden. Bij de politie is geestelijk geweld tegen vrouwen met name weggeschreven onder de incidenten 'buren/relatieproblemen' en 'overige conflicten'. En tot slot blijkt 10% van het geweld tegen vrouwen seksueel van aard te zijn. Bij seksueel geweld gaat het om het gedwongen ondergaan van seksuele handelingen of de dreiging daarvan. In het systeem van de politie worden seksuele geweldsdelicten op vrouwen gericht in de meeste gevallen weggeschreven als 'verkrachting' en 'overige zedenzaken'. In Noord blijkt dat fysiek geweld oververtegenwoordigd is en neemt seksueel geweld, vergeleken met de twee andere basiseenheden, een relatief kleinere plaats in. In Uithuizen is het aandeel geestelijk geweld beduidend groter dan in Noord en Hoogezand.

Naast de indeling in de bovengenoemde soorten van geweld bleek geweld tussen ex-partners zeer vaak voor te komen. Uiteindelijk bleek dat ruim 44% van het geweld tegen vrouwen plaatsvindt tussen ex-partners.

Van het totaal aan geweld, dus niet alleen op vrouwen gericht, blijkt 89% van de daders van het mannelijk geslacht te zijn en van de slachtoffers is 76% van het vrouwelijk geslacht. Deze percentages zijn sterk vergelijkbaar met het onderzoek van Intomart in 2001. Anders liggen deze percentages indien het gaat om geweld dat alleen op vrouwen is gericht, in dit geval blijkt 96% van de daders van het mannelijk geslacht te zijn. Bij de onderverdeling naar soorten geweld blijkt bij geestelijk geweld de dader wat vaker van het vrouwelijk geslacht te zijn (8%), maar bij seksueel geweld is de dader *altijd* van het mannelijk geslacht.

Hoofdstuk 3 Aangiften, verdachten en recidive

3.1 Inleiding

In dit derde hoofdstuk wordt ingegaan op het percentage aangiften dat wordt gedaan van huiselijk geweld. Er wordt gekeken hoe deze situatie er per basiseenheid uitziet is en hoe het zit met de aangiftebereidheid per soort delict. Daarnaast wordt er gekeken naar het geslacht en de leeftijd van de personen die aangifte doen.

Alle percentages aangiften binnen de categorie huiselijk geweld worden in dit hoofdstuk vergeleken met het percentage aangiften dat wordt gedaan binnen de categorie geweld tegen vrouwen. Daarnaast wordt er gekeken naar het aantal verdachten dat geregistreerd staat en tot slot van dit hoofdstuk wordt de recidive behandeld.

3.1.1 Totaal percentage aangiften

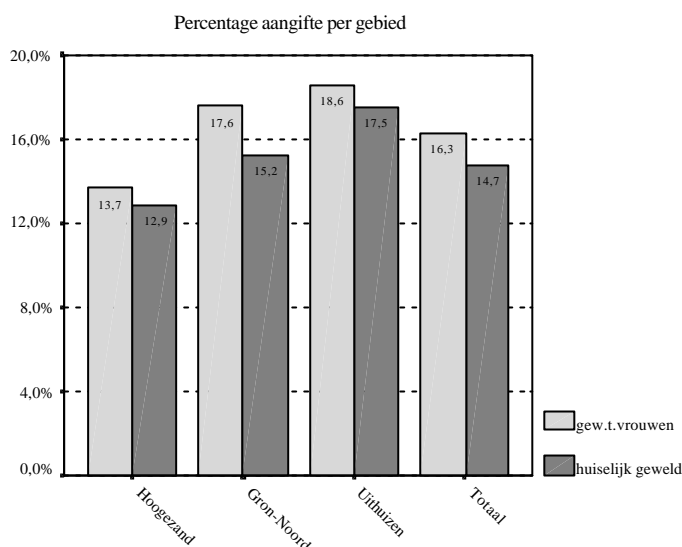
Als eerste wordt er gekeken naar het percentage aangiften dat wordt gedaan binnen de twee categorieën van geweld. Deze gegevens worden getoond in de onderstaande tabel.

tabel 13: Overzicht aangiften

	Geweld tegen vrouwen	Huiselijk geweld	Totaal aan geweld
Geen aangifte	475 (83,6%)	793 (85,3%)	2.589 (82,3%)
Wel aangifte	93 (16,4%)	137 (14,7%)	555 (17,7%)
Totaal	568	930	3.144

In de bovenstaande tabel is te zien dat er een aantal meldingen missen. In plaats van in totaal 3150 gevallen is er hier sprake van 3144 gevallen. Dit komt omdat de door ons gebruikte bestanden van de politie op twee momenten zijn uitgedraaid. Tussen deze twee tijdstippen zijn er enkele wijzigingen door de politie aangebracht in de bestanden. Deze wijzigingen bestonden eruit dat delicten die zich binnen een bepaalde basiseenheid hebben afgespeeld, bij nader inzien toch bij een andere basiseenheid zijn ingedeeld. Dit gaat concreet om 6 gevallen. Vandaar dat in bovenstaande tabel in totaal over 3144 delicten wordt gesproken in plaats van 3150 delicten.

Over het algemeen, blijkt uit de tabel, wordt er minder aangifte gedaan indien het een melding van huiselijk geweld betreft dan wanneer het geweld tegen vrouwen betreft. Uit de tabel blijkt dat indien er sprake is van geweld tegen vrouwen er meer aangifte wordt gedaan dan indien het gaat om het geheel aan huiselijk geweld: 16,4% tegenover 14,7%. Van *alle* gevallen die binnen de basiseenheden onderzocht zijn, wordt in 17,7% van de gevallen aangifte gedaan. Ook zijn de gegevens omtrent de aangiften bekeken voor de basiseenheden apart. Deze gegevens staan weergegeven in figuur 12.

figuur 12

verschillen. In basiseenheid Hoogezand wordt er minder aangifte gedaan dan in de andere eenheden; dit blijkt zowel voor gevallen van huiselijk geweld als voor geweld tegen vrouwen gericht te gelden. In basiseenheid Uithuizen wordt over het algemeen het meest aangifte gedaan.

Uit de figuur blijkt dat in elke basiseenheid geldt dat er minder aangifte wordt gedaan indien er sprake is van huiselijk geweld dan indien er sprake is van geweld tegen vrouwen. Met name in basiseenheid Noord is dit verschil nadrukkelijk aanwezig. Indien er sprake is van huiselijk geweld wordt er in 15,2% van de gevallen aangifte gedaan en indien er sprake is van geweld tegen vrouwen wordt er in bijna 18% van de gevallen aangifte gedaan. In basiseenheid Uithuizen is dit verschil een stuk kleiner. Indien we de verschillende basiseenheden met elkaar vergelijken blijken grote

3.1.2 Aangifte per delictsoort

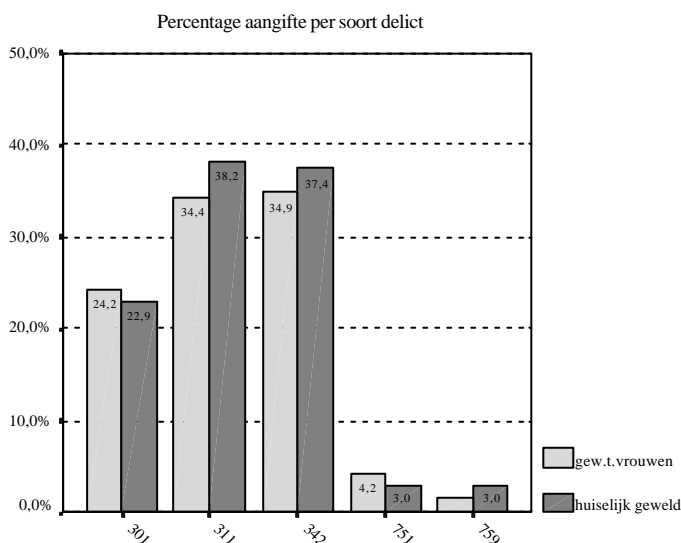
Interessant is het om te kijken hoe het gesteld is met de aangiftebereidheid bij de verschillende delicten die binnen dit onderzoek aan de orde komen. Bij elke delictsoort is er gekeken in hoeveel procent van de meldingen er uiteindelijk aangifte is gedaan. Net als in de voorgaande figuur is er weer een onderscheid gemaakt naar het percentage aangiften van de zaken die binnen het geheel aan huiselijk geweld vallen en zaken die binnen de categorie geweld tegen vrouwen vallen. Dit heeft geresulteerd in de hiernavolgende tabel.

tabel 14: Percentage aangifte per soort delict

code	Omschrijving geweld	Huiselijk geweld	Geweld tegen vrouwen
301	geweld zonder letsel zonder wapen	22,9%	24,2%
302	geweld zonder letsel met wapen	37,5%	25,0%
303	geweld zonder letsel met vuurwapen	50%	
311	geweld met letsel zonder wapen	38,2%	34,4%
312	geweld met letsel met wapen	57,1%	60,0%
313	geweld met letsel met vuurwapen	0%	
321	geweld dodelijk zonder wapen	0%	
322	geweld dodelijk met wapen		
323	geweld dodelijk met vuurwapen		
331	openbare schennis		
332	aanranding	100%	100%
333	verkrachting	83,3%	83,3%
334	incest	15,4%	12,5%
336	ontucht minderjarige	13,3%	12,5%
337	kinderpornografie		
339	overige zedenzaken	12,9%	13,0%

code	Omschrijving geweld	Huiselijk geweld	Geweld tegen vrouwen
340	inbreuk veiligheid	0%	
341	vrijheidsbeneming	33,3%	33,3%
342	bedreiging	37,4%	34,9%
343	man/vrouw mishandeling	45,2%	48,2%
344	mensenhandel		
346	kindermishandeling	0%	
347	stalking		
349	overige misdrijven	50%	50%
382	persoon in gevaar	0%	
750	conflict	0%	
751	buren/relatieproblemen	3,0%	4,2%
752	belediging	66,7%	100%
753	discriminatie		
759	overige conflicten	3,0%	1,7%
923	jeugdzorg	0%	

De donker gekleurde rijen representeren de delictsoorten die binnen de categorie geweld tegen vrouwen vallen. Het voert te ver om alle percentages die hierboven staan vermeld te bespreken. Om deze reden is ervoor gekozen om de delictsoorten die het meest voorkomen (zie tabel 7) te eruit te lichten en in een figuur weer te geven. Deze gegevens staan in de volgende figuur vermeld.

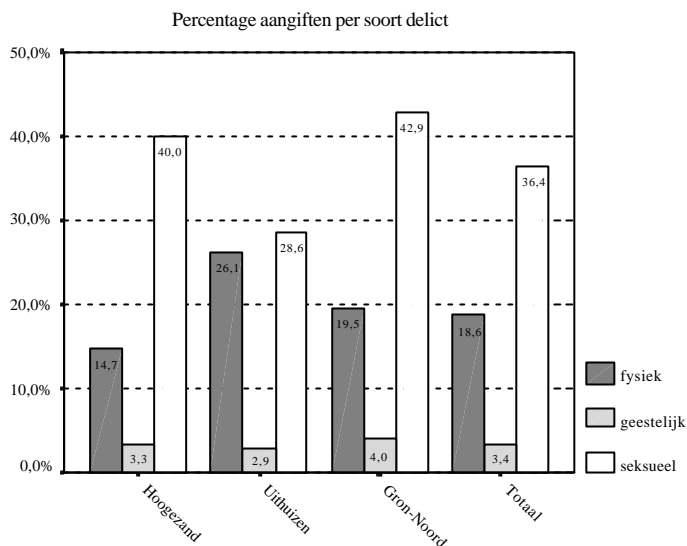
figuur 13

indien het geen geweld tegen vrouwen betreft. Opvallend is verder dat van de categorieën die het meest binnen huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen vertegenwoordigd zijn, 'buren/relatieproblemen' en 'overige conflicten', men verreweg het minste aangifte doet.

Ook hebben we gekeken naar de aangiften van de soorten delicten, zoals we die onderscheiden hebben. Dit is het onderscheid in fysiek, geestelijk en seksueel geweld. Deze gegevens worden weergegeven in de onderstaande figuur. De gegevens hebben alleen betrekking op geweld tegen vrouwen.

In de hiernaast getoonde figuur worden 5 verschillende codes onderscheiden: 301 is 'geweld zonder letsel zonder wapen', 311 is 'geweld met letsel zonder wapen', 342 is 'bedreiging', 751 is 'buren/relatieproblemen' en 759 tenslotte is de categorie 'overige conflicten'.

In tegenstelling tot het voorgaande blijkt dat er bij de delictcodes 311, 342 en 759 een beduidend hogere aangiftebereidheid is indien het geweld huiselijk geweld betreft. Dus bij 'geweld met letsel zonder wapen', 'bedreiging' en 'overige conflicten' doet men vaker aangifte

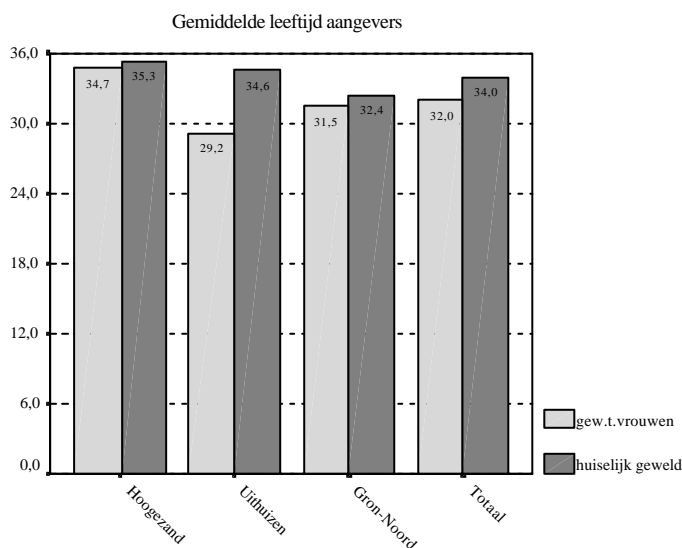

figuur 14

Er zijn zeer grote verschillen te zien in de aangiftebereidheid per soort delict. Verreweg de hoogste aangiftebereidheid is te vinden binnen de categorie seksueel geweld. Voor alle basiseenheden tezamen is dit percentage ruim 36%. In basiseenheid Noord is dit percentage het hoogst, namelijk bijna 43%. De laagste aangiftebereidheid is te vinden binnen de categorie geestelijk geweld: in totaal bedraagt dit percentage nog geen 4%. In basiseenheid Uithuizen is dit percentage het laagst (2,9%).

3.1.3 Leeftijd en geslacht van de aangevers

We hebben als eerste de leeftijd van de personen die aangifte doen onderzocht, de zogenaamde aangevers. Ook hier is een onderscheid gemaakt naar aangiften binnen de categorie huiselijk geweld en aangiften binnen de categorie geweld tegen vrouwen. Deze gegevens worden per basiseenheid weergegeven in figuur 15.

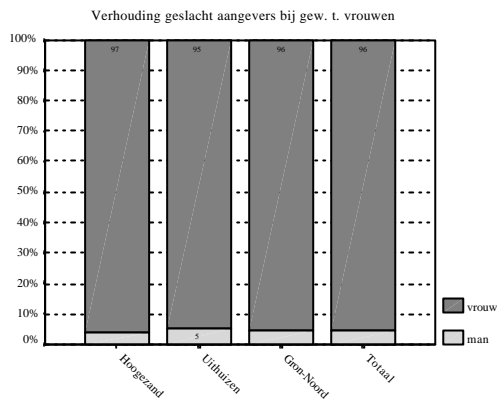

figuur 15

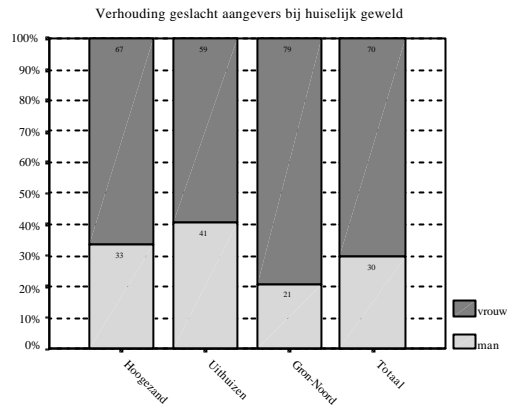
Te zien is dat de gemiddelde leeftijd van de personen die aangifte doen van een melding van huiselijk geweld hoger ligt dan de gemiddelde leeftijd van een persoon die aangifte doet van een geweldsdelict dat binnen de categorie geweld tegen vrouwen valt. Verder blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de aangevers van meldingen in basiseenheid Hoogezand het hoogst is en in basiseenheid Uithuizen het laagst.

Ook hebben we gekeken naar het geslacht van de persoon die aangifte doet. Ook hier is weer een onderscheid gemaakt naar de geweldsdelicten die binnen de categorie huiselijk geweld vallen en de delicten die binnen de categorie geweld tegen vrouwen vallen. Deze gegevens worden weergegeven in de onderstaande figuren: in figuur 16 staat het geslacht van de

aangevers binnen de categorie geweld tegen vrouwen vallen en in figuur 17 staat het geslacht van de aangevers van de gevallen van huiselijk geweld.

figuur 16

figuur 17

Als eerste valt op dat indien we de soorten geweld vergelijken, dat relatief veel meer vrouwen aangifte doen van huiselijk geweld dan mannen. Dit is natuurlijk niet verwonderlijk, aangezien vrouwen ook veel vaker slachtoffer zijn van huiselijk geweld dan mannen. Met name in basiseenheid Noord doen relatief meer vrouwen aangifte dan mannen. Bij de aangevers van geweld tegen vrouwen blijkt dat de meeste van het vrouwelijk geslacht zijn. Dit is niet verwonderlijk, aangezien het meestal de slachtoffers zijn die aangifte doen.

3.2 Verdachten en recidive

In deze paragraaf wordt gekeken hoeveel personen als verdachte staan geregistreerd in het systeem van de politie. Daarnaast wordt bekeken naar de recidive: hoeveel plegers van huiselijk geweld delicten doen dit vaker?

3.2.1 Verdachten

Hoewel er in een eerder stadium geregeld over daders en slachtoffers wordt gesproken, is er ook nog zoiets als een 'formele dader', namelijk de 'verdachte'. Net als dat lang niet van elk incident aangifte wordt gedaan, wordt ook bij lang niet alle incidenten een formele verdachte benoemd. Indien dit wel gebeurt, worden echter ook een aantal aanvullende gegevens vastgelegd. Deze worden hier besproken.

In totaal is bij 99 gevallen van huiselijk geweld tegen vrouwen minimaal één verdachte geregistreerd. Dit is 17,4% van alle gevallen van huiselijk geweld tegen vrouwen.

In de onderstaande tabel wordt weergegeven van hoeveel procent van de verschillende soorten incidenten er een verdachte is geregistreerd.

tabel 15: Verdachten per incident

	Geen verdachten		Wel verdachten	
	aantal	Perc.	aantal	Perc.
geweld zonder letsel zonder wapen	27	81,8%	6	18,2%
geweld zonder letsel met wapen			4	100,0%
geweld zonder letsel met vuurwapen			1	100,0%
geweld met letsel zonder wapen	17	53,1%	15	46,9%
geweld met letsel met wapen	2	40,0%	3	60,0%
geweld dodelijk zonder wapen	1	100,0%		
aanranding	1	20,0%	4	80,0%
verkrachting	7	58,3%	5	41,7%
incest	5	62,5%	3	37,5%
ontucht minderjarige	3	37,5%	5	62,5%
overige zedenzaken	18	78,3%	5	21,7%
inbreuk veiligheid	8	100,0%		
vrijheidsbeneming	2	66,7%	1	33,3%
bedreiging	42	63,6%	24	36,4%
man/vrouw mishandeling	19	70,4%	8	29,6%
kindermishandeling	3	100,0%		
overige misdrijven	1	16,7%	5	83,3%
persoon in gevaar	1	100,0%		
conflict	25	100,0%		
buren/relatieproblemen	164	97,6%	4	2,4%
belediging			1	100,0%
overige conflicten	114	97,4%	3	2,6%
jeugdzorg	10	83,3%	2	16,7%
totaal	470	82,6%	99	17,4%

Bij een aantal soorten delicten komen relatief vaak verdachten voor. Het betreft hier met name alle ‘zedendelicten’, ‘bedreiging’ en ‘geweld met letsel zonder wapen’. Opvallend zijn de extreem lage percentages verdachten bij ‘buren/relatieproblemen’ en de ‘overige conflicten’.

Wanneer we vervolgens naar het type huiselijk geweld kijken dan komt het vorige beeld terug. Dit wordt weergegeven in de onderstaande tabel.

tabel 16: Verdachten naar soort geweld

	Geen verdachten		Wel verdachten	
	aantal	Perc.	aantal	Perc.
Fysiek	297	81,4%	68	18,6%
Geestelijk	137	93,8%	9	6,2%
Seksueel	33	60,0%	22	40,0%
Totaal	467	82,5%	99	17,5%

Duidelijk de minste verdachten worden vastgelegd bij geestelijk geweld en verreweg de meeste bij seksueel geweld.

In hoeverre personen in de verschillende basiseenheden als verdachte worden aangemerkt wordt getoond in de volgende tabel.

tabel 17: Verdachten per basiseenheid

	Geen verdachten		Wel verdachten	
	aantal	Perc.	aantal	Perc.
Noord	215	84,0%	41	16,0%
Hoogezand	184	87,2%	27	12,8%
Uithuizen	71	69,6%	31	30,4%
Totaal	470	82,6%	99	17,4%

Opvallend is dat in basiseenheid Hoogezand relatief weinig personen binnen het BPS als verdachte aangemerkt zijn, namelijk nog geen 13%, terwijl dit in basiseenheid Uithuizen ruim 30% is.

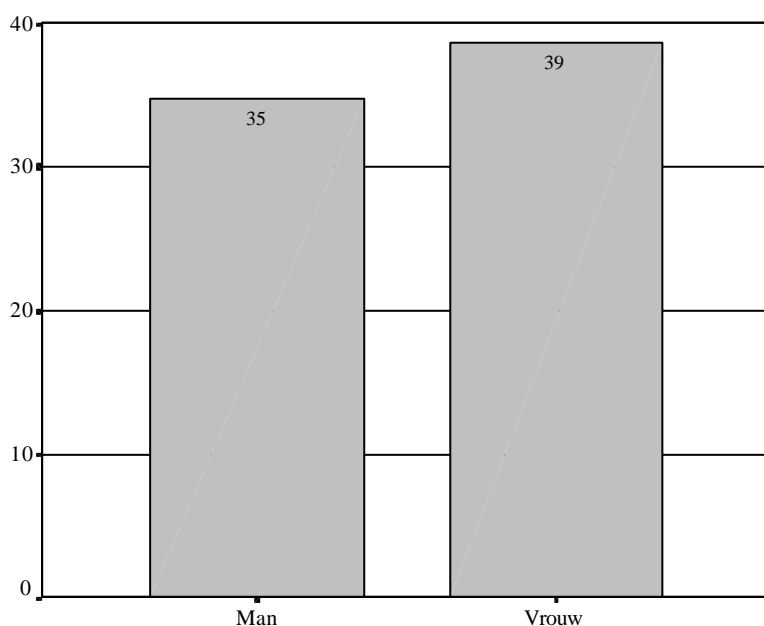
Wanneer we de verdachten als groep bekijken kunnen we nog een onderverdeling naar twee variabelen maken, namelijk geslacht en leeftijd.

In eerste instantie wordt ingegaan op het geslacht van de verdachten, dit staat weergegeven in onderstaande tabel.

tabel 18: Sekse van de verdachten

	Aantal	Percentage
Man	90	90,9%
Vrouw	9	9,1%
Totaal	99	100,0%

Verreweg het grootste gedeelte van de verdachten van huiselijk geweld tegen vrouwen is man. Opvallend is dat toch nog bijna 10% vrouw is. Dit is een percentage dat over het algemeen in politiebesteden ten aanzien van verdachten gevonden wordt, maar aangezien het hier geweld specifiek tegen vrouwen betreft zou je kunnen denken dat het percentage mannen hier nog groter zou zijn.

De gemiddelde leeftijd van de verdachten wordt in de figuur hiernaast weergegeven, onderscheiden naar sekse. Hoewel de gemiddelde leeftijd van de vrouwelijke verdachten ruim hoger lijkt, betekent dit, gezien het lage aantal vrouwelijke verdachten niet heel veel ($N = 9$).

figuur 18: Gemiddelde leeftijd van de verdachten naar sekse

Recidive is in dit verband een relatief moeilijk begrip. Feitelijk gaat het er om vast te stellen of plegers van huiselijk geweld na verloop van tijd weer hetzelfde delict plegen. Dit gaat natuurlijk voorbij aan het daadwerkelijke herplegen van het delict, aangezien het geheel afhankelijk is van het feit of er ook iemand is die kan vaststellen of het delict weer is gepleegd, in dit geval de politie. In de mutaties van de politie komen geregeld opmerkingen voor die er op duiden dat de politie al vaker op het betreffende adres is geweest voor soortgelijke feiten. Een duidelijk onderscheid naar dader en slachtoffer wordt in dergelijke opmerkingen echter zelden gemaakt. Vanuit die achtergrond is het moeilijk om de daadwerkelijke recidive goed vast te stellen.

In dit onderzoek is er voor gekozen de recidive vast te stellen op basis van het terugkeren van verdachten voor huiselijk geweld incidenten. Hoewel ook een verdachte niet altijd objectief als formele dader kan worden aangemerkt, is het toch de beste indicator voor daderschap in de politiebestanden.

Als eerste hebben we vastgesteld of verdachten van huiselijk geweld in de onderzoeksperiode in de politiebestanden terugkeren als verdachte van huiselijk geweld. Dit herhalen wij in de twee volgende metingen. Op deze manier kan dus een vergelijking worden gemaakt in recidive per tijdvak. Aangezien het tijdvak echter beperkt is (één jaar) wordt ook bekeken hoe groot de recidive in de totale onderzoeksperiode van drie jaar is. Dit geeft uiteindelijk een beter beeld van de recidive van huiselijk geweld verdachten.

Uiteindelijk zijn in het eerste tijdvenster, 1 oktober 2000 – 1 oktober 2001, bij de 99 gevallen van huiselijk geweld tegen vrouwen waarbij verdachten zijn geregistreerd, 97 verschillende verdachten vastgelegd. Dit duidt er al op dat bepaalde verdachten vaker voorkomen in deze periode, hetgeen ook blijkt uit de volgende tabel.

tabel 19: Recidive onder de verdachten

	Aantal	Perc.
Enmalige verdachten	90	92,8%
Terugkerende verdachten	7	7,2%
totaal	97	100%

Het blijkt dat in de onderzoeksperiode 7 verdachten vaker een delict hebben gepleegd in de sfeer van huiselijk geweld. Hierbij moet dus wel de opmerking gemaakt worden dat dit maar een zeer beperkt beeld van de werkelijke recidive is. Indien verder in de politiebestanden teruggezocht wordt zal de uiteindelijke recidive veel groter zijn. De hier bekeken 'korte termijn' recidive is echter interessant voor de vergelijking van de drie afzonderlijke metingen; hiermee kan bekeken worden of in de gehele onderzoeksperiode de recidive uiteindelijk afneemt, hetgeen een beoogd effect is van de acties van de politie.

Om toch een breder beeld te verkrijgen van de recidive hebben we een willekeurige steekproef van 50 verdachten getrokken uit het geheel aan verdachten (97). Van deze 50 verdachten hebben we ook in de periode voorafgaand aan de onderzoeksperiode bekeken of ze vaker in het bestand voorkwamen in het kader van huiselijk geweld. In het BPS kan teruggezocht worden tot het jaar 1996.

Het blijkt dat van de 50 verdachten maar liefst 33 verdachten vaker in de politieregistratie voorkomen voor wat delicten op het gebied van huiselijk geweld betreft. Over het algemeen blijven recidivisten dezelfde soort van delicten plegen. Tenslotte hebben we gekeken hoe vaak recidivisten van 1996 tot en met de onderzoeksperiode weer voorkwamen in het BPS.

Personen die vaker dan 3 maal voorkwamen hebben we veelplegers genoemd. Er blijken 7 verdachten in de steekproef te zijn die vaker dan 3 maal in het systeem voorkomen. In enkele gevallen komen ze erg vaak in het systeem voor en kunnen ze met recht veelplegers worden genoemd. De overige 26 verdachten komen 2 tot 3 maal in het systeem voor. Het lijkt erop dat een zeker gedeelte van het geweld tegen vrouwen gepleegd wordt door personen die dit kennelijk vaker doen. Er is dus veel aan gelegen om de recidive te doen afnemen door enerzijds een gerichte aanpak van de politie en anderzijds doelgerichte hulpverlening aan de daders. Aangezien deze rapportage een nulmeting betreft kunnen hierover in de volgende rapportages uitspraken gedaan worden.

3.3 Samenvatting

Van 16,4% van de geweldsdelicten tegen vrouwen wordt uiteindelijk aangifte gedaan. Dit percentage ligt iets hoger dan het aangiftepercentage van de huiselijk geweldsdelicten (14,7%). Van het totale aantal geweldsdelicten wordt relatief meer aangifte gedaan (17,7%). Er zijn wel verschillen in aangiftebereidheid tussen de verschillende basiseenheden te constateren: in Hoogezand wordt beduidend minder aangifte gedaan van geweldsdelicten tegen vrouwen (13,7%) dan in Uithuizen (18,6%).

Er zijn grote verschillen in aangiftebereidheid binnen de verschillende soorten delicten te vinden. Opvallend is dat van de delicten die verreweg het meest voorkomen binnen het geheel aan geweld tegen vrouwen, ‘buren/relatieproblemen’ en ‘overige conflicten’, uiteindelijk relatief maar zeer weinig aangifte wordt gedaan (respectievelijk 4% en 2%). Van de delicten ‘geweld zonder wapen zonder letsel’ en ‘bedreiging’, die ook vaak voorkomen binnen de categorie geweld tegen vrouwen, wordt veel meer aangifte gedaan (bijna beide 35%).

Van seksueel geweld tegen vrouwen wordt veruit het meeste aangifte gedaan (bijna 37%).

Met name in basiseenheid Noord is dit het geval. Van fysiek geweld tegen vrouwen wordt in bijna 19% van de gevallen aangifte gedaan en de aangiftebereidheid bij geestelijk geweld tegen vrouwen ligt aanmerkelijk lager, namelijk nog geen 3,5%.

De gemiddelde leeftijd van de aangevers van geweld tegen vrouwen ligt op 32 jaar. Deze gemiddelde leeftijd ligt iets lager dan de leeftijd van de aangevers van huiselijk geweld in zijn geheel.

Wanneer we kijken naar het geslacht van de aangevers van delicten van huiselijk geweld blijkt dat 30% van het mannelijk geslacht is. Dit percentage varieert van 21% in basiseenheid Noord tot 41% in basiseenheid Uithuizen. Bij geweld tegen vrouwen liggen deze percentages uiteraard anders omdat het hier alleen vrouwelijke slachtoffers betreft. Toch blijkt nog een kleine 5% van de aangevers van het mannelijk geslacht te zijn.

In gevallen dat er met enige zekerheid van een ‘formele dader’ van huiselijk geweld gesproken kan worden, wordt de dader als verdachte in het BPS geregistreerd. Gedurende het tijdsbestek van de onderzoeksperiode voor de nulmeting is bij ruim 17% van de gevallen van geweld tegen vrouwen minimaal één verdachte geregistreerd (dit komt neer op 99 gevallen). Verdachten worden met name geregistreerd bij ‘zedendelicten’, ‘bedreiging’ en ‘geweld met letsel zonder wapen’. Opvallend zijn de extreem lage percentages verdachten bij ‘buren/relatieproblemen’ en ‘overige conflicten’. Bij geestelijk geweld tegen vrouwen worden

beduidend minder verdachten vastgelegd (6,2%) dan bij seksueel geweld (40%). Zeer opvallend zijn de grote verschillen tussen de drie basiseenheden: in Hoogezand staat slechts in een kleine 13% van de gevallen van geweld tegen vrouwen een verdachte geregistreerd, terwijl dit in Uithuizen ruim 30% is.

De geregistreerde verdachten zijn overwegend van het mannelijk geslacht: bijna 91%. Dit is opvallend aangezien het hier geweld tegen vrouwen betreft, waarbij de verwachting zou zijn dat het percentage mannelijke verdachten hoger uit zou vallen.

In eerste instantie hebben we voor wat de recidive betreft gekeken naar het aantal keren dat een verdachte van geweld tegen vrouwen voorkomt in de periode 1 oktober 2000 tot 1 oktober 2001. Indien een verdachte meerdere keren voorkomt in het BPS inzake geweld tegen vrouwen is er sprake van recidive. Van de 99 verdachten die geregistreerd staan voor een vorm van geweld tegen vrouwen, komen 7 verdachten in het onderzoeksjaar meerdere keren terug. Dit geeft natuurlijk maar een beperkt beeld van de recidive aangezien de onderzoeksperiode slechts een jaar is. Er is voor een dergelijk tijdsinterval gekozen om een vergelijking te kunnen maken met de aankomende onderzoeksperiodes waardoor een eventueel effect van acties van de politie vastgesteld zou kunnen worden. Om toch een completer beeld van de recidive te verkrijgen is van 50 willekeurige verdachten gekeken of ze ook al vóór de onderzoeksperiode in het BPS voorkwamen. Hier is alleen gelet op de gevallen van huiselijk geweld tegen vrouwen. Het bleek dat van de 50 verdachten 33 verdachten al vaker voor een soortgelijk vergrijp in het BPS waren geregistreerd; er is dus sprake van 33 recidivisten. Van deze 33 verdachten komen er 7 meer dan 3 maal in het systeem voor, voor hetzelfde delict. In de meeste gevallen komen deze verdachten zeer vaak in het systeem terug. Met recht kan hier gesproken worden van zogenaamde veelplegers. Gezien het hoge aantal recidivisten is er dus veel aan gelegen om dit aantal te reduceren.

Hoofdstuk 4 Beschrijving van de deelnemers aan het project ‘1^e hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen’

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de personen beschreven die hebben deelgenomen aan het project “1^e hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen”. In de drie basiseenheden waar de acties van de politie zijn gestart, is bijgehouden welke personen hebben deelgenomen aan het project ‘1^e hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen’. In het kader hiervan zijn zogenaamde werkteams opgesteld, die eens in de zoveel tijd bijeen komen om de casussen die aangedragen zijn voor het project te bespreken. De werkteams zijn opgebouwd uit vertegenwoordigers van de instellingen die betrokken zijn bij de uitvoer van het protocol: Ambulante Forensische Psychiatrie (AFP), Thuisfront, politie (de betrokken buurtagenten), Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), Buro Slachtofferhulp (BSH) en de Reclassering. Binnen deze werkteams wordt vanuit meerdere invalshoeken besproken wat er precies bij een zaak of gezin aan de hand is en welke acties er zijn ingezet om het geweld te doen stoppen. Al deze acties worden bijgehouden op de zogenaamde *casusformulieren*, die per vergadering door een vertegenwoordiger van de regiopolitie worden ingevuld en, indien nodig, gewijzigd. Deze casussen worden besproken tot het moment dat redelijkerwijs vastgesteld kan worden dat het geweld gestopt is. In dat geval wordt een ‘zaak’ afgesloten. Zaken die op een casusformulier bijgehouden worden zijn: datum en tijdstip van de melding, wie de melding inbrengt, naam en geboortedatum dader en slachtoffer, aantal kinderen en de etnische achtergrond. Verder wordt er bijgehouden of er eerder sprake is geweest van huiselijk geweld en of het gezin bekend is bij de hulpverlening en/of de politie. De aard, achtergrond en aanleiding van het geweld wordt eveneens vastgelegd. Er wordt nagegaan of er aangifte gedaan is en of Buro Slachtofferhulp ingelicht is. Tenslotte wordt er gekeken of de behandeling van de casus volgens procedure is verlopen en indien dit niet het geval is wordt gekeken waarom dit niet gebeurd is.

In het hiernavolgende zal een beschrijving worden gegeven van de casussen die sinds de aanvang van het project in behandeling zijn genomen. Dit zijn de casussen die binnen het project “1^e hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen” terecht zijn gekomen. Na deze beschrijving zullen enkele conclusies getrokken worden en de casussen zullen, waar mogelijk, vergeleken worden met de zaken van geweld tegen vrouwen zoals die uit de mutaties van de politie naar voren zijn gekomen.

4.2 Beschrijving van de casussen

Op het moment van het schrijven van dit rapport zijn er in totaal 45 casussen behandeld: 21 in basiseenheid Noord, 9 in basiseenheid Hoogezand en 13 in basiseenheid Uithuizen. Van deze zaken zijn er 17 afgesloten en 23 zaken lopen nog. In 4 gevallen is het onbekend of de casus afgesloten is en in 1 geval is de zaak gedeeltelijk afgesloten: voor de vrouw wel, maar voor de man nog niet.

Van alle ingebrachte zaken zijn er 15 (33%) volgens procedure gegaan en in 7 gevallen was dit onbekend. Volgens procedure houdt in dat de casussen worden ingebracht op de wijze zoals het in het protocol omschreven staat. In het kader van het project is er een protocol

opgesteld waarin staat omschreven welke stappen er moeten worden gezet indien een persoon voor het project aangemeld wordt.

Daarnaast is gekeken of het geweld binnen het gezin of de relatie gestopt is ten tijde van het doorlopen van het project; dit blijkt in 23 casussen (51%) het geval te zijn. Hierbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat in bepaalde gevallen het geweld *voorlopig* gestopt is. Niet in alle gevallen heeft men (de partners binnen de werkteams) er vertrouwen in dat het geweld voor altijd gestopt is. In sommige relaties gaat het een tijd goed, om daarna weer te escaleren. In 11 gevallen is het onbekend of het geweld gestopt is.

Veruit de meeste casussen worden door de politie ingebracht, dit is in 32 zaken het geval geweest. Het maatschappelijk werk heeft 15 maal een casus ingebracht, Buro Slachtofferhulp 3 keer en 1 geval is via een huisarts ingebracht. In 1 geval is onbekend hoe de casus in het project terecht is gekomen. In enkele gevallen is een casus door zowel politie als maatschappelijk werk of Buro Slachtofferhulp ingebracht.

Van de 45 gezinnen die binnen het project zijn ingebracht, waren er 28 al bekend bij een vorm van hulpverlening (62%). Van 2 gevallen waren deze gegevens onbekend. Het hoeft overigens niet zo te zijn dat zowel de man als de vrouw bij de hulpverlening bekend is; het kan ook één van beide zijn. Ook bij de politie waren 28 gevallen al bekend. In 27 gevallen (60%) waren één of beide partners bekend inzake huiselijk geweld bij hetzij de hulpverlening, hetzij de politie.

4.3 Kenmerken van daders en slachtoffers

In alle gevallen betrof het huiselijk geweld tussen een man en een vrouw. In 44 gevallen was er sprake van een liefdesrelatie, in één geval was er sprake van een platonische, niet-seksuele, relatie. In de meeste gevallen betrof het fysiek geweld van de man gericht op de vrouw. Deze uitingen van fysiek geweld varieerden van een licht duwtje tot poging tot doodslag.

Op de casusformulieren wordt in theorie de leeftijd van zowel de man als de vrouw genoteerd. Het bleek dat van de mannen in 20 gevallen de leeftijd bekend was en van de vrouwen in 19 gevallen. De leeftijd van de mannen is gemiddeld ruim 35 jaar, variërend van 19 tot 54 jaar.

De gemiddelde leeftijd van de vrouwen is ruim 33 jaar, variërend van 19 tot 51 jaar.

Tevens is getracht de etnische achtergrond van de daders bij te houden. Het blijkt bij de mannen er 28 van Nederlandse afkomst zijn (62%), 15 zijn van buitenlandse afkomst en van 2 mannen is de etnische herkomst onbekend. Bij de vrouwen zijn er 27 met een Nederlandse herkomst (60%), 17 zijn in het buitenland geboren en van één vrouw is de afkomst onbekend.

De landen van herkomst anders dan Nederland zijn: Marokko, Nederlandse Antillen, Iran, Engeland, Indonesië, Afghanistan, voormalig Joegoslavië, Turkije, Syrië en Suriname.

In 10 gevallen ging het om een gemengd huwelijk. De gemengde huwelijken bestaan uit huwelijken waarbij hetzij één van de partners, hetzij beide, een niet-Nederlandse herkomst hebben.

4.4 Aantal kinderen

In basiseenheid Uithuizen hebben 10 van de 13 gezinnen die binnen het project vallen kinderen. Bij één casus is dit gegeven onbekend. Het aantal kinderen binnen deze gezinnen varieert van 1 tot 5 kinderen. Bij 7 gezinnen is de leeftijd van de kinderen bekend. Het bleek dat bij 2 gezinnen de kinderen meerderjarig en uitwonend waren. Dit betekent dat bij 5

gezinnen de kinderen ten tijde van het huiselijk geweld waarschijnlijk getuige, direct of indirect, zijn geweest. De leeftijd van deze kinderen varieert van 1½ tot 14 jaar.

In basiseenheid Hoogezand hebben 10 van de 11 ingebrachte gezinnen kinderen, variërend van 1 kind tot 3 kinderen. Bij 8 gezinnen zijn de leeftijden van de kinderen bekend. In alle 8 gezinnen zijn de kinderen minderjarig en zijn wellicht getuige geweest van huiselijk geweld. Bij één gezin woont ook een meerderjarig kind in. De leeftijd van de minderjarige kinderen varieert van 4 tot 17 jaar.

In basiseenheid Noord hebben 13 van de 21 gezinnen kinderen, variërend van 1 tot 3 kinderen. Bij 11 gezinnen zijn de leeftijden van de kinderen ook bekend. In alle gevallen is er sprake van dat er minderjarige kinderen thuis wonen die mogelijk getuige zijn geweest van het geweld. Bij één gezin was er tevens een meerderjarig kind aanwezig dat uitwonend was. De leeftijd van de minderjarige kinderen varieert van 2 maanden tot 12 jaar.

Samenvattend kan gesteld worden dat in veruit de meeste gezinnen die participeren binnen het project sprake is van inwonende minderjarige kinderen die wellicht getuige zijn geweest van het geweld. Omdat uit verschillende onderzoeken is gebleken dat het getuige zijn van huiselijk geweld op jonge leeftijd zeer schadelijke gevolgen kan hebben, is het van groot belang dat het huiselijk geweld dat zich binnen deze gezinnen afspeelt zo snel mogelijk een halt wordt toegeroepen.

4.5 Aangifte en tijdstip melding

Bij alle verschillende zaken is er gekeken of er aangifte is gedaan van het geconstateerde huiselijk geweld. Dit bleek het geval in 26 casussen. Dit komt neer op 58% van de gevallen en ligt daarmee stukken hoger dan het percentage aangiften dat gedaan wordt voor huiselijk geweld in het algemeen. Dit percentage bedraagt namelijk 16,4% en wordt in het vorige hoofdstuk besproken. In één geval is het onbekend of er al dan niet aangifte is gedaan.

Tot slot is gekeken naar het tijdstip waarop een melding van huiselijk geweld bij de politie binnenkomt. Van de 45 casussen die binnen het project zijn opgenomen, zijn er 20 (44,4%) binnen kantooruren gemeld. 16 zaken zijn buiten kantooruren gemeld en van 9 casussen is het tijdstip van melden onbekend. Van de meldingen van huiselijk geweld tegen vrouwen zoals die uit het BPS naar voren zijn gekomen, blijkt dat in 53% van de gevallen de melding buiten kantooruren plaatsvond.

4.6 Samenvatting

In het kader van het project '1^e hulp bij thuisgeweld tegen vrouwen' zijn er werkteams opgesteld. Binnen deze werkteams wordt vanuit meerdere invalshoeken besproken wat er precies binnen een gezin of relatie aan geweldsproblematiek speelt en wat voor acties er zijn ingezet om het geweld te doen stoppen. De werkteams zijn opgebouwd uit vertegenwoordigers van de AFP, Thuisfront, politie, AMW en BSH. De bevindingen en de acties van de werkteams worden bijgehouden op de zogenaamde casusformulieren.

In totaal zijn er momenteel 45 casussen behandeld binnen de werkteams, waarvan er 17 zijn afgesloten. Zaken worden afgesloten indien er met redelijke zekerheid gesteld kan worden dat het geweld binnen de relatie gestopt is.

De meeste casussen worden door de politie ingebracht en ook het maatschappelijk werk neemt een groot deel hiervan voor haar rekening. In enkele gevallen brengt BSH een zaak in. In

62% van de gevallen is één of beide partners al voor dat ze binnen het project gebracht worden al bekend bij een andere vorm van hulpverlening.

Alle zaken die bekend zijn bij het project betreffen huiselijk geweld tussen een man en een vrouw. In alle gevallen, op één na, was er sprake van een liefdesrelatie. In de meeste gevallen betrof het fysiek geweld, variërend van een licht duwtje tot poging tot doodslag. De gemiddelde leeftijd van de mannen ligt rond de 35 jaar en die van de vrouwen rond de 33 jaar. Van de mannen is 62% van Nederlandse afkomst en 33% is van buitenlandse afkomst. Van de overigen is de afkomst onbekend. Van de vrouwen is bijna 38% van buitenlandse afkomst. In de meeste gezinnen die participeren binnen het project is sprake van inwonende minderjarige kinderen. Er is een grote kans dat deze kinderen getuige zijn geweest van het geweld. Vanwege de psychische schade die door zulk geweld toegebracht kan worden is het zaak huiselijk geweld zo snel mogelijk in de kiem te smoren.

Er wordt in 58% van de gevallen die binnen het project terecht komen aangifte gedaan van het geweld. Van alle geweldsdelicten die uit het BPS naar voren zijn gekomen wordt in 16,4% van de gevallen aangifte gedaan.

Literatuurlijst

Van Dijk, T., Flight, S., Oppenhuis, E., Duesmann, B. in opdracht van het Ministerie van Justitie, dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering (1997)

Huiselijk geweld: Aard, omvang en hulpverlening. Hilversum: Intomart.

Flight, S. (2001)

Leven tussen hoop en vrees: huiselijk geweld in Zuid-Holland-Zuid. Hilversum: Intomart

Malsch, M., Visscher, S.M. (2002)

Relatiecriminaliteit binnen de regio Haaglanden: verslag van Stap 1 van het onderzoek bij de politie. Den Haag: NSCR

Hiernaast is gebruik gemaakt van de volgende bestanden

- Het bedrijfsprocessensysteem van de politie (BPS)
- Gemeentelijke basisadministratie (GBA) van de gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Slochteren, Groningen, Bedum, Eemsum, Loppersum en Ten Boer.

